Glossary of Parliamentary Terms

Fjalori i shprehjeve parlamentare

Rečnik parlamentarnih izraza

OSCE
Mission in Kosovo

Glossary of Parliamentary Terms

Fjalori i shprehjeve parlamentare

Rečnik parlamentarnih izraza

Publication in support of the Assembly of Kosovo

Publikim në përkrahje të Kuvendit të Kosovës

Izdanje u podršci Skupštini Kosova

Prishtinë/Priština, 2008

FOREWORD

Prishtinë/Priština, January 2008

This trilingual Glossary of Parliamentary Terms is the latest publication to be prepared by OSCE Mission in Kosovo's Central Assembly Unit that works on daily basis to strengthen the capacities of the Assembly of Kosovo.

The Glossary of Parliamentary Terms is an important contribution to further streamline and harmonize the legislative process in Kosovo. The Glossary focuses on parliamentary terms most frequently used in the legislative process and parliamentary proceedings, with special attention on emerging parliamentary and EU-related notions, terms and concepts. The Glossary aims to facilitate the work of legal officers in the Assembly of Kosovo, ministries and other interested users by offering definitions of the parliamentary terms in English, Albanian and Serbian. As the parliamentary definitions are complex and evolving, the Glossary is considered a changing document which can be supplemented and further updated. Your suggestions and comments are welcomed at: glossary.omik@osce.org

Finally, the Glossary represents a firm commitment of the OSCE Mission in Kosovo to further support the reform and functioning of the Assembly of Kosovo so that it can continue to fulfill its mandate of representing all people of Kosovo.

Ambassador Tim Guldimann
Head of OSCE Mission in Kosovo

Abolish - To annul or destroy, esp. a practice.
[Alb: **Shfuqizim**; Srb: **Abolicija**]

Abrogate (syn: annul; repeal) - To abolish e.g. a law by formal or authoritative action. The abrogation of a law is performed by legislative bodies, as well as by the body competent to control the constitutionality of laws (the judiciary).
[Alb: **Abrogim**; Srb: **Abrogirati**]

Absolute majority - A majority of all those who are entitled to vote, whether they vote or not. A majority of votes from the total composition of a legislative body.
Compare with simple majority and qualified majority.
[Alb: **Shumicë absolute**; Srb: **Apsolutna većina**]

Abstention - To deliberately refrain from performance of a duty or act, especially to refrain from voting.
[Alb: **Abstenim**; Srb: **Uzdržavanje**]

Accession – The process by which a nation becomes a party to a treaty already in force between other nations.
[Alb: **Hyrje**; Srb: **Pristupanje**]

Accession criteria (syn: Copenhagen criteria) - The rules that define whether a country is eligible to join the European Union. The criteria require that a state have the institutions to preserve democratic governance and human rights, a functioning market economy, and that the state accept the obligations and intent of the EU (including the *acquis communautaire*).
[Alb: **Kriteret e hyrjes**; Srb: **Kriterijumi za pristupanje**]

Accession process - The process by which a nation becomes a party to a treaty that has already been agreed on by other nations. It is commonly used as a synonym of *adherence, ratification*, *acceptance* or *approval* and occurs whether the treaty is *open* to the participation of new member states by means of an accession provision or whether all the other members so agree. In the first case *accession* implies a *direct participation* of the new member state in the treaty, without any modification of the original agreement. In the

latter, *accession* by a new member state implies a new agreement between all member parties.
[Alb: **Procesi i Hyrjes**; Srb: **Proces pristupanja**]

Acclamation - The act of electing someone without a ballot, usually because the candidate is not opposed or no other candidate is put forward.
[Alb: **Aklamacion**; Srb: **Aklamacija**]

Accountability - The acknowledgment and assumption of responsibility for actions, decisions, and policies including the obligation to report and explain resulting consequences.
[Alb: **Llogaridhënie**; Srb: **Odgovornost**]

Acquis Communautaire - The total body of EU law accumulated thus far.
[Alb: **Acquis Communautaire**; Srb: **Acquis Communautaire**;]

Act - The formal product of a legislature or other deliberative body e.g. statute
[Alb: **Akt**; Srb: **Akt**]

Action plan - A document that defines objective and goals and describes a common vision and guiding principles to meet the objective and goals. An action plan may further define who will do what, when and how.
[Alb: **Plan Veprimi**; Srb: **Plan delovanja**]
Ad hoc (syn: impromptu) - [Latin "for this"] Formed for a particular purpose, e.g. an *ad hoc* committee or working group.
[Alb: **Ad hoc**; Srb: **Ad hoc**]

Adjournment - Termination of a session for that day, with the hour and day of the next meeting being set.
Compare with dissolution and prorogation.
[Alb: **Shtyrje**; Srb: **Obustava**]

Administration - The officials and agencies of the executive branch that carry out public policies.
[Alb: **Administrata**; Srb: **Administracija**]

Agenda - A list of the items of business to be dealt with during a session of the Assembly or of one of its committees.
Compare with Order Paper.

[Alb: **Rendi i Ditës**; Srb: **Dnevni red**]

Ambiguity - Uncertainty of meaning or intention, as in a contractual term of statutory provision. There are two types of legal ambiguity: 1) latent ambiguity: ambiguity that does not appear in the language of a document but is evident when the document's terms are applied or executed. 2) patent ambiguity: ambiguity that arises from the language of a document.
[Alb: **Dykuptimësi**; Srb: **Dvosmislenost**]

Amendment (syn: alteration, modification) - A formal revision or addition proposed or made to a statue, constitution or other legislative act.
[Alb: **Amandamentimi**; Srb: **Amandman**]

Amnesty (syn: general pardon, official pardon, reprieve) - A pardon extended by the government to an individual or group of persons usually for a political or criminal offence.
[Alb: **Amnistia**; Srb: **Amnestija**]

Annex - An attachment to a constitutional or legislative act, international treaty, or other document, intended to regulate matters in detail. An annex is commonly an integral part of an act and carries the same legal authority as the act.
[Alb: **Aneks**; Srb: **Dodatak**]

Annulment - The act of nullifying or making void.
[Alb: **Anulim**; Srb: **Poništenje**]

Approval - Acceptance or confirmation of an act or decision by certain body.
[Alb: **Aprovim**; Srb: **Odobrenje**]

Article (syn: clause) - A separate and distinct part of a legislative act.
[Alb: **Neni**; Srb: **Član**]

Article-by-article study - The final phase of a committee's consideration of a draft law, involving detailed study of its provisions. Each article of the draft law is considered individually.
[Alb: **Shqyrtimi-nen-për-nen**; Srb: **Proučavanje svakog člana pojedinačno**]

Assembly (syn: parliament, legislature) – An elected representative body having legislative powers
[Alb: **Kuvendi**; Srb: **Skupština**]

Assembly President (syn: speaker) - The presiding officer of a legislative assembly appointed to preside over all meetings of the assembly in a fair, orderly and impartial manner.
[Alb: **Kryetari i Kuvendit**; Srb: **Predsednik Skupštine**]

Audit - An examination of the accounting records or compliance with a set of standards of a person, organization, system, process, project or product. Audits are performed to ascertain the validity and reliability of information, and also provide an assessment of a system's internal control.
[Alb: **Auditimi**; Srb: **Revizija**]

Authority - Legal right of a person or body to control, evaluate, prohibit or direct the actions of others, on the bases of law, morality, custom or consent; commonly used to describe a public body with governmental or other public function that regulates the activities and behaviour of others.
[Alb: **Autoritet**; Srb: **Autoritet**]

Authorization - A written legal instrument issued by a public authority authorizing the holder thereof to execute, in accordance with the conditions specified therein, a specific activity or project.
[Alb: **Autorizim**; Srb: **Ovlašćenje**]

Boycott - A refusal to act or deal in a transaction to achieve isolation of an adversary or to obtain more desirable terms.
[Alb: **Bojkotim**; Srb: **Bojkot**]

Budget - A statement of an organization or government's estimated revenues and expenditures for a specific period of time.
[Alb: **Buxheti**; Srb: **Budžet**]

Bureaucracy - Any large, complex managing and administrative structure; a hierarchical organization with job specialization and complex rules.
[Alb: **Burokraci**; Srb: **Birokratija**]

Cabinet - A government body, made up of the ministers of government departments and the prime minister.
[Alb: **Kabinet**; Srb: **Kabinet**]

Cabinet Minister - A member of the cabinet; the head of a government department.
[Alb: **Ministër i kabinetit**; Srb: **Ministar kabineta**]

Chairperson (syn: chair, presiding officer) - The presiding officer of a committee or meeting.
[Alb: **Kryesues;** Srb: **Predsedavajući]**

Citizen's initiative - (1) A group of persons who voluntarily associate on the basis of a common idea, interest, view or objective. (2) A group of citizens meeting a certain legal threshold who can initiate a draft legislation through a petition.
[Alb: **Iniciative qytetare**; Srb: **Građanska inicijativa**]

Civic Participation - Of or relating to the actions of citizens who work with government officials toward a common goal
[Alb: **Pjesëmarrja e qytetarëve**; Srb: **Građansko učešće**]

Civil service (syn: public service) - The administrative branches of government; the group of people employed by branches of government.
[Alb: **Shërbim Civil**; Srb: **Civilna služba**]

Civil society - Consists of a range of associations and membership organizations that bring citizens together to act in a political and policy area.
[Alb: **Shoqëri civile**; Srb: **Građansko društvo**]

Closed list - A type of ballot in which voters can only vote for a political entity and its list of candidates. Voters cannot express a preference for any candidate within the entity's list.
[Alb: **Listë e mbyllur**; Srb: **Zatvorena lista**]
Coalition - An alliance between two or more political or civil society entities.
[Alb: **Koalicion**; Srb: **Koalicija**]

Coalition government - A parliamentary government in

which the cabinet is composed of members of more than one political party.
[Alb: **Qeveri e koalicionit**; Srb: **Koaliciona vlada**]

Code - A collection of laws, rules, or regulations organized by subject matter.
[Alb: **Kodi**; Srb: **Zakonik**]

Code of conduct (syn: conflict of interest code) - A code that provides common standards for reconciling private interests with public duties and functions.
[Alb: **Kodi i Mirësjelljes**; Srb: **Kod ponašanja**]

Committee - A group of people appointed or elected to consider, determine or manage a matter. There are several types of legislative committees: lead committee, functional committee, main committee, ad hoc committee.
[Alb: **Komision**; Srb: **Odbor**]

Committee Assistant - A person that assists a committee with review of legislation, hiring of experts and other tasks as required.
[Alb: **Ndihmës i Komisionit**; Srb: **Pomoćnik odbora**]

Committee Chairperson - A person that oversees committee work by assigning work to committee members, setting committee meeting agendas and running committee meetings.
[Alb: **Kryesues i Komisionit**; Srb: **Predsedavajući odbora**]

Committee hearing - A meeting convened by a committee to receive evidence. Hearings may be held on a specific topic or concerning a particular legislative proposal.
[Alb: **Dëgjim i komisionit**; Srb: **Odborsko saslušavanje**]

Committee secretary (syn: co-ordinator of committee, committee clerk) - The procedural officer acting as administrative officer and adviser on parliamentary procedure to a committee. The committee secretary takes the minutes of proceedings at all committee meetings and may draft rulings on procedural questions for the committee chair.
[Alb: **Sekretari i komisionit**; Srb: **Sekretar odbora**]

Committee stage - Detailed study of the articles of a draft

law by a committee. This stage, which may include the hearing of witnesses, is the first at which amendments may be proposed to specific provisions of the draft law.
[Alb: **Faza e komisionit**; Srb: **Etapa odbora**]

Conflict of interest - A situation in which there is a conflict between the public and private interests of a person in an official position or conflicts between the different positions that such an official may hold.
[Alb: **Konflikt i interesit**; Srb: **Sukob interesa**]

Conscience vote - A vote in a legislature or other deliberative body in which members are free to vote according to their own judgments or beliefs, and not necessarily according to the guidelines, policies or decisions of their parliamentary group.
[Alb: **Votimi i vetëdijshëm**; Srb: **Glas savesti**]

Consensus (syn: word) - An opinion or decision on a matter generally accepted by all.
[Alb: **Konsensus**; Srb: **Opšta saglasnost**]

Constituency (syn: electoral district, riding) - the body of voters who elect a representative for their area. A resident of a constituency is called a constituent.
[Alb: **Trupi zgjedhor**; Srb: **Birači izborne jedinice**]

Constitution - The fundamental law of a state, establishing the character and organization of its government, prescribing the extent and limits of its sovereign power and the manner of its exercise.
[Alb: **Kushtetuta**; Srb: **Ustav**]

Constitutional Court - A distinct state body, which oversees and exercises authority over the constitutionality of laws and other general legal acts.
[Alb: **Gjykatë Kushtetuese**; Srb: **Ustavni sud**]

Constitutional law - The body of law deriving from the constitution and dealing primarily with governmental powers, civil rights and civil liberties.
[Alb: **E drejta Kushtetuese**; Srb: **Ustavni zakon**]

Constitutional rights - Rights guaranteed by a constitution.
[Alb: **Të drejtat kushtetuese**; Srb: **Ustavna prava**]

De facto - [Latin: “in point of fact”] Existing in fact even though not formally or legally recognized.
Compare to de jure
[Alb: **De facto** ; Srb: **De facto**]

De jure - [Latin: “as a matter of law”] Existing by right or according to law.
Compare to de facto
[Alb: **De jure**; Srb: **De jure**]

Decentralization - The general term for the transfer of authority and/or responsibility from the central government to local institutions.
[Alb: **Decentralizim**; Srb: **Decentralizacija**]

Declaration - A formal statement, proclamation or announcement.
[Alb: **Deklarata**; Srb: **Deklaracija**]

Decree - A sub legal act that is enhanced by government and has to do with the exercising of executive functions.
[Alb: **Dekret**; Srb: **Dekret**]

Dissolution - The end or termination of the work of a legislative body before its term/mandate has expired.
Compare with adjournment and prorogation.
[Alb: **Shpërndarje**; Srb: **Raspuštanje**]

Draft law (syn: bill) - A proposal for a law submitted to a legislative body, through the table office, for debate and vote.
[Alb: **Projektligj**; Srb: **Nacrt zakona**]

Early elections - Elections that are held as a result of dissolving the parliament or dismissal of the president.
[Alb: **Zgjedhje të parakohshme**; Srb: **Prevremeni izbori**]

E-government - The use of information technology (IT), and particularly the internet, as a tool to achieve more transparent and efficient government.
[Alb: **Qeverisje elektronike**; Srb: **E-vlada**]

Elected Official - An individual serving in a public capacity who

obtained the position through elections.
[Alb: **Zyrtar i zgjedhur**; Srb: **Izabrani zvaničnik**]

Elections - Action by which an organ or institution is elected; the process in which people choose their representatives through voting.
[Alb: **Zgjedhjet**; Srb: **Izbori**]

Electoral campaign period - Political activity, including meetings, speeches, demonstrations, parades etc. and the use of media, intended to inform the electorate about the platform of a particular candidate or political party as to gain voter support.
[Alb: **Periudha e Fushatës zgjedhore**; Srb: **Period izborne kampanje**]

Electoral quota - The threshold or minimum number of votes necessary to be eligible to win a seat in an electoral system of proportional representation.
[Alb: **Pragu zgjedhor**; Srb: **Izborna kvota**]

Electorate - The population that is eligible to vote to elect candidates and political entities to represent them in a legislative body.
[Alb: **Elektorati**; Srb: **Izborno telo**]

Electronic Voting - The use of electronic equipment and computerized systems to tabulate votes.
[Alb: **Votim Elektronik**; Srb: **Elektronsko glasanje**]

Enabling clause - The part of a draft law giving the appropriate authorities the power to bring the provisions of the draft law into force.
[Alb: **Dispozitat e hyrjes në fuqi**; Srb: **Klauzula koja daje ovlašćenje**]

Enactment (syn: passing, promulgating, endorsement) - The giving of legislative sanction and executive approval to a draft law whereby it is established as a law.
[Alb: **Hyrja në fuqi**; Srb: **Donošenje pravnog akta**]

EU Decision - An individual legal act of the European Union that obliges only the one to which it is addressed.
[Alb: **Vendim i BE-së**; Srb: **Odluka EU**]

EU Directive - An individual legal act of the European Union that does not have broad legal consequences for all member countries or for all matters, but only for the matter and the country to which it is addressed.
[Alb: **Direktivë e BE-së**; Srb: **Direktiva EU**]

EU Recommendation - A general instruction as how the policies of the European Union should be performed or implemented.
[Alb: **Rekomandim i BE-së**; Srb: **Preporuka EU**]

EU Regulation - A general legal act that is applied to all member countries.
[Alb: **Rregullore e BE-së**; Srb: **Propis (regulativna mera) EU**]

European Commission - The executive body of the European Union that is charged with the implementation of the founding treaties as well as governance and control. The European Commission is composed of Commissioners (one from each member states), chaired by the President of the European Commission. Every member state appoints a representative for the Commission, but the final list and the president are elected by the European Parliament.
[Alb: **Komisioni Evropian**; Srb: **Evropska Komisija**]

European Parliament - The representative body of the European Union, composed of members elected in European elections that are organized every five years.
[Alb: **Parlamenti Evropian**; Srb: **Evropski Parlament**]

European Union - A supranational European organization founded by the Treaty on Establishment of the European Coal and Steel Community (ECSC), in Paris in 1951. The European Union later developed into the European Economic Community and Euro-Atom (through the Treaty of Rome in 1957). Today it is known as the European Union (through the Maastricht Treaty in 1991).
[Alb: **Bashkimi Evropian**; Srb: **Evropska Unija**]

Evidence - Something (including testimony and documents) that is used to prove or disprove an alleged fact.

[Alb: **Dëshmi**; Srb: **Dokazi**]

Executive - The branch of government responsible for effecting and enforcing laws; the branch of government that does not constitute the judiciary or the legislature.
[Alb: **Ekzekutiv**; Srb: **Izvršna grana**]

Ex-officio member - Generally taken to be a person who, by virtue of an office or position held or because of an expertise, is unofficially attached to a committee in a capacity separate from the research staff or a consultant.
[Alb: **Anëtar sipas detyrës zyrtare**; Srb: **Član po položaju**]

Expert Witness - A person invited to appear before a committee to present an opinion on a particular topic or to provide technical advice with respect to a draft law.
[Alb: **Dëshmitar ekspert**; Srb: **Svedok ekspert**]

Filibuster - An obstructive tactic consisting of the use of either numerous or excessively long speeches to delay the business of a legislative body or of a committee.
[Alb: **Obstruksionist**; Srb: **Opstrukcija**]

Financial disclosure - Public notification of certain financial details in accordance with law by candidates, political parties and other political entities engaged in an election.
[Alb: **Raportim Financiar**; Srb: **Finansijsko obelodanjivanje**]

First reading - The first presentation of a draft law; the stage in parliamentary proceedings at which permission is obtained to proceed with a draft law.
[Alb: **Leximi i parë**; Srb: **Prvo čitanje**]

First-past-the-post (syn: winner-takes-all) - The simplest kind of electoral system, the candidate who receives the most votes wins, or takes all, even if the candidate receives less than 50 percent of votes.
[Alb: **I pari e merr postin**; Srb: **Princip najvećeg broja glasova**]

Fiscal year - The twelve-month period used by a government for record keeping, budgeting, taxation, and other aspects of financial management.
[Alb **Viti fiskal**; Srb: **Fiskalna godina**]

Gross Domestic Product (GDP) - The monetary value of all of the goods and services produced within the nation's borders in a given year, excluding foreign trade exchanges.
[Alb: **Bruto Produkti Vendor (GDP)** ; Srb: **Bruto društveni proizvod**]

Gross National Product (GNP) - The monetary value of all of the goods and services produced by a country in a given year, including foreign trade exchanges.
[Alb: **Bruto Produkti Kombëtar (GNP)**]; Srb: **Bruto nacionalni proizvod**]

Immunity - Special status of a member of parliament defined by constitutional provisions which protects him/her from being liable for speeches or votes cast during the course of his/her work and from arbitrary arrest or prosecution. A removal of immunity requires a vote of parliament or other means as outlined by law.
[Alb: **Imunitet**; Srb: **Imunitet**]

Impeachment - The act (by a legislature) of calling for the removal from office of an elected official, by presenting a written charge of the official's alleged misconduct.
[Alb: **Impiçment**; Srb: **Obaranje**]

Implementation - To carry out or execute; to put something into effect or action.
[Alb: **Zbatim**; Srb: **Primena**]

In camera hearing - A hearing that takes place without the presence of the public or media.
[Alb: **Seancë me dyer të mbyllura**; Srb: **Sednica iza zatvorenih vrata**]

Inauguration - A ceremony at which an elected official or body is formally inducted into office.
[Alb: **Inaugurim**; Srb: **Inauguracija**]

Independent candidate - An individual that contests an Election without being part of the candidate list of a certified

political party, coalition or citizens' initiative.
[Alb: **Kandidat i Pavarur**; Srb: **Nezavisni kandidat**]

Institution - An organization or group of related organizations created to serve a specific purpose.
[Alb: **Institucion**; Srb: **Institucija**]

Interest groups (syn: advocacy groups, pressure groups) - Groups comprised of like-minded people who join together to work for a common goal and seek to influence public policy.
[Alb: **Grupet e interesit**; Srb: **Interesne grupe**]

Interim government - A government that serves during the transition from a previous government to a newly constituted government.
[Alb: **Qeveri e përkohshme**; Srb: **Prelazna vlada**]

International law - The body of legal rules and norms that regulates activities carried on outside the legal boundaries of states.
[Alb: **E drejta ndërkombëtare**; Srb: **Međunarodno pravo**]

Interpellation - The formal right of a parliament to submit formal questions to the government or a government official.
[Alb:**Interpelancë**; Srb: **Interpelacija**]

Judicial review - (1) A constitutional right of the law courts to asses the compatibility of legislative and executive acts with the constitution; (2) a court's power to review the actions of other branches of government.
[Alb: **Shqyrtim gjyqësor**; Srb: **Pravosudno razmatranje (uvid)**]

Judiciary - The branch of government responsible for interpreting legislation and other legal acts and administering justice; a system of courts.
[Alb: **Gjyqësori**; Srb: **Pravosuđe**]

Law - The system of rules and regulations that provides a basis for society to function harmoniously and efficiently.

[Alb: **Ligji**; Srb: **Zakon**]

Legislation - The process of making or enacting laws; laws enacted by a legislative body.
[Alb: **Legjislacioni**; Srb: **Zakonodavstvo**]

Legislative power - The authority to make, amend and adopt laws.
[Alb: **Pushteti Legjislativ**; Srb: **Zakonodavna vlast**]

Legislature - see Assembly.

Lobby - A group of campaigners and representatives of particular interests who try to influence political policy on a particular issue.
[Alb: **Lobimi**; Srb: **Lobi**]

Mandate – The authority to exercise certain functions for a given period of time.
[Alb: **Mandati**; Srb: **Mandat**]

Member of Parliament (syn: Member of the Assembly, Deputy) - A representative elected by the voters to a parliament; a person with the right to sit in the parliament.
[Alb: **Deputetë**; Srb: **Član parlamenta**]

Minister - A member of the government responsible for one or more government departments; he or she is also a member of cabinet.
[Alb: **Ministër**; Srb: **Ministar**]

Ministry - Government department which deals with a particular activity or area.
[Alb: **Ministri**; Srb: **Ministarstvo**]

Minutes - The formal printed or electronic record of business that occurs during a meeting of a legislative, standing, special or joint committee.
[Alb: **Procesverbal**; Srb: **Zapisnici sa sastanaka**]

Moratorium - A formally agreed period during which a specific activity or planned activity is suspended.
[Alb: **Moratorium**; Srb: **Moratorijum**]

Motion - A written or oral application requesting the Assembly to introduce a matter for consideration and/or debate.
[Alb: **Mocion**; Srb: **Inicijativa/predlog**]

Motion of non-confidence - A motion which, if adopted,

indicates that the government has lost the confidence of the legislative body, resulting in the mandatory resignation of the government.
[Alb: **Kërkesa për votëbesim**; Srb: **Predlog za neukazivanje poverenja**]

Nepotism - Favouritism shown by somebody in power to relatives and friends, especially by appointing them to positions of power wherein they may have profit or influence.
[Alb: **Nepotizmi**; Srb: **Nepotizam**]

Nominee - A person who is nominated, or proposed by a political entity as a candidate for public office.
[Alb: **I nominuar**; Srb: **Kandidat**]

Non-governmental organization NGO - An international, national or transnational organization with private membership. Examples include religious and humanitarian organizations; non profit organizations that are not associated with any government which act benevolently especially in the field of human rights, by providing emergency aid or aid to encourage sustainable development.
[Alb: **Organizatë joqeveritare OJQ**; Srb: **Nevladina organizacija NVO**]

Normative act - Any law, decree, resolution, regulation, administrative direction, instruction, rule, ordinance or other act that is recognized or represented as having legal force within a certain territory by any public authority of such territory, or any international agreement that international law considers to be binding.
[Alb: **Akt normativ**; Srb: **Normativni akt**]

Oath - A solemn pledge made under a sense of responsibility in attestation of the truth of a statement or in verification of a statement made.
[Alb: **Betim**; Srb: **Zakletva**]

Obstruction - Interference with the orderly administration of law, justice or the legislative process.
[Alb: **Pengim**; Srb: **Opstrukcija**]

Official gazette (syn: Bulletin) - An official journal that

publishes the texts of new laws and government decisions.
[Alb: **Gazeta Zyrtare**; Srb: **Službeni list**]

Open list - A type of ballot in a proportional representation system in which electors not only express their preference for a political entity but can also express their preference for one or several candidates within this entity's list. Thus, voters can alter the initial ordering of the candidates in the party's list.
[Alb: **Lista të hapura**; Srb: **Otvorena lista**]

Open or public voting - Voting by raised hands or other forms of public expression.
[Alb: **Votimi i hapur apo publik**; Srb: **Otvorena ili javno glasanje**

Opposition party - A political party that is neither within the government party nor part of the coalition of parties forming the government.
[Alb: **Parti opozitare**; Srb: **Opoziciona partija**]

Order paper - Official document which lists all pending business of a legislative body. Compare with agenda.
[Alb: **Fleta e renditjes**; Srb: **Dokument po redosledu**]

Out of order - Contrary to the rules of parliamentary procedure. The expression may be applied to motions, draft laws or to any intervention which runs contrary to the rules of the legislative body.
[Alb: **E parregullt**; Srb: **Van reda**]

Parliament - see Assembly.

Parliamentary association (syn: friendship groups) - An international association which provides a forum for the exchange of ideas and information and for the sharing of knowledge and experience through person-to-person contact. The main activities of these associations include exchanges, conferences and seminars on various subjects.
[Alb: **Asociacion Parlamentar**; Srb: **Parlamentarno udruženje**]

Parliamentary Group (syn: caucus, party group) - *Assembly of Kosovo:* An association of not less than 5%, respectively 6 Members of the Assembly who

have informed the President and the Presidency of the Assembly about their intention to act as a parliamentary group.
[Alb: **Grup Parlamentar**; Srb: **Parlamentarna grupa**]

Parliamentary procedure - A set of rules governing the decision-making process used by a deliberative assembly.
[Alb: **Procedura Parlamentare**; Srb: **Parlamentarna procedura**]

Parliamentary Session - Period during which a legislative body holds consecutive meetings.
[Alb: **Sesion Parlamentar**; Srb: **Parlamentarna sednica/zasedanje**]

Parliamentary system - Form of government based on the supremacy of a legislative body; a system of government in which the executive is constitutionally answerable to the legislature.
[Alb: **Sistem parlamentar**; Srb: **Parlamentarni sistem**]

Party discipline - The control exercised by a party over the positions held by its members and over the way in which the members vote.
[Alb: **Disiplinimi partiak**; Srb: **Partijska disciplina**]

Petition - A formal request made to the Assembly through a written document with signatures of voters.
[Alb: **Peticioni**; Srb: **Peticija**]

Political party - A voluntary political organization designed to influence the political process, gathering people with similar political aims and opinions and which competes in the electoral process.
[Alb: **Parti Politike**; Srb: **Politička partija**]

Portfolio - A particular duty or specific area of responsibility of a minister or other member of the government.
[Alb: **Portofol**; Srb: **Portfolio**]

Preamble - The part of a law preceding the main text that states the reasons for its introduction and the ends which it seeks to attain.
[Alb: **Preambula**; Srb: **Preambula**]

Presidency - A collective administrative and governmental entity that exists

around an office or legislative body.
[Alb: **Kryesia**; Srb: **Predsedništvo**]

Pressure group (syn: interest group, advocacy group) - A group of people or organization joined together by some common interest and established to campaign for change and influence official policy.
Compare to lobby.
[Alb: **Grup i presionit**; Srb: **Grupe za pritisak**]

Prime Minister (syn: Premier, Chancellor) - The highest ranking government official; head of the government.
[Alb: **Kryeministër**; Srb: **Premijer**]

Procedural motion - A motion that deals with the conduct of the business of a legislative body.
[Alb: **Kërkesë procedurale**; Srb: **Proceduralna inicijativa**]
Procedure - A specific method for carrying out legislative or judicial actions.
[Alb: **Procedurë**; Srb: **Procedura**]

Promulgation of law - The act of putting a law or regulation into force.
[Alb: **Shpallje e ligjit**; Srb: **Proglašenje zakona**]

Proportional representation - An electoral system where the number of seats won is directly linked to the number of votes cast for each party.
[Alb: **Përfaqësim proporcional**; Srb: **Proporcionalno prestavljanje**]
Prorogation - The ending of a session of parliament.
Compare with adjournment and dissolution.
[Alb: **Ndërprerje e punimeve**; Srb: **Kraj sesije**]

Protocol - (1) Ceremonial procedure and etiquette observed by heads of State, diplomats, senior government and intergovernmental organizations. (2) A treaty amending another treaty.
[Alb: **Protokolli**; Srb: **Protokol**]
Public sector - Central and local governmental institutions, organizations and agencies as well as all the businesses, industries and services owned and controlled by the government.

[Alb: **Sektori Publik**; Srb: **Javni sektor**]

Published voting – the process of taking recorded votes and providing the results by listed and individual member name and aggregate total to the public.
[Alb: **Publikim i votimeve**; Srb: **Objavljeno glasanje**]

Qualified majority - A decision taken by a vote with a threshold higher than 50%.
Compare with absolute majority and simple majority.
[Alb: **Shumica e kualifikuar**; Srb: **Kvalifikovana većina**]

Question time (syn: question period) - The time set aside in the agenda of a plenary session when the prime minister and ministers answer questions by members of a legislative body.
Compare to interpellation.
[Alb: **Koha për pyetje**; Srb: **Vreme za pitanja**]
Quorum - The required number of members of a legislative or other declarative body that enables the issuance of valid decisions.
[Alb: **Kuorum**; Srb: **Kvorum**]

Quorum call - A method used to establish the presence of a majority for the lawful transaction of business at a meeting.
[Alb: **Thirrja në kuorum**; Srb: **Kvorumski poziv**]

Rapporteur - A member of a committee who is appointed by the committee to report on a draft law at meetings of the legislative body or of the committee itself.
[Alb: **Raportuesi**; Srb: **Izveštilac**]

Ratification - A formal confirmation by a country usually through legislative action, that it will abide by the terms of a treaty or convention.
[Alb: **Ratifikim**; Srb: **Ratifikacija**]

Readings - The stages through which a draft law passes; that is: first reading, second reading and third reading. A draft law is introduced during first reading and debated during the second and third reading.
[Alb: **Leximet**; Srb: **Čitanja**]

Recorded vote (syn: vote on division, standing vote) - A vote where the names of those voting

for and against a motion are registered in the official record of the legislative body or of one of its committees. Recorded voting usually takes on one of four forms: division of members, roll call, electronic voting and voting by paper.
[Alb: **Votimi i regjistruar**; Srb: **Zabeleženo glasanje**]

Referendum - The process of referring a political or legal issue to the people for a final approval by popular vote.
[Alb: **Referendumi**; Srb: **Referendum**]

Reserved seats - Seats set aside in the parliament for specific individuals or group of individuals.
[Alb: **Ulëset e rezervuara**; Srb: **Rezervisana mesta**]

Resolution - A written motion which expresses the will of a legislative or other declarative body through voting.
[Alb: **Rezolutë**; Srb: **Rezolucija**]

Rule of law - The supremacy of legal and constitutional rules over people living within a certain jurisdiction.
[Alb: **Sundim i Ligjit**; Srb: **Vladavina prava**]

Runoff - A second round of voting for a candidate.
[Alb: **Raundi i dytë i votimit**; Srb: **Drugi krug glasanja**]

Second reading - The stage of the legislative process where a legislative body deliberates and decides on proposed amendments to a draft law. The law may be approved during the second reading.
[Alb: **Leximi i dytë**; Srb: **Drugo čitanje**]

Secretary General (syn: Clerk) - A chief administrative officer of a body or organization.
[Alb: **Sekretari i përgjithshëm**; Srb: **Generalni sekretar**]

Separation of powers - The division of governmental authority into branches each with specific and separate duties.
[Alb: **Ndarja e pushteteve**; Srb: **Podela vlasti**]

Simple majority - A majority of all those who are voting in a particular election.

Compare with absolute majority and qualified majority.
[Alb: **Shumica e thjeshtë**; Srb: **Prosta većina**]

Sponsor - A Member who proposes a draft law. The sponsor may be a member of the Assembly or the government.
[Alb: **Sponsorues**; Srb: **Sponzor**]

Sub-committee - A subdivision of a committee that reports to and performs work on behalf of a committee.
[Alb: **Nën-komisioni**; Srb: **Pod-odbor**]

Sub-legal acts - Legislation issued by authorities other than a government and which depends on some superior or supreme authority for its legitimacy.
[Alb: **Aktet nënligjore**; Srb: **Podzakonski akti**]

Substantive motion - A self-contained independent proposal submitted for the approval of the Assembly and drafted in such a way as to be capable of expressing a decision of the Assembly (e.g., all resolutions are substantive motions).
[Alb: **Mocion përmbajtësor**; Srb: **Sadržinski predlog**]

Table a document - To place a document before a legislative body or a committee for consideration.
[Alb: **Futja e një dokumenti në rend dite**; Srb: **Staviti na razmatranje**]

Testify - Stating what you know as a witness.
[Alb: **Dëshmim**; Srb: **Svedočenje**]

Third reading - The final stage of a draft law's progress through the legislative process at which the draft law is submitted for final approval.
[Alb: **Leximi i tretë**; Srb: **Treće čitanje**]
Transcript - Written record of oral deliberations/debates.
[Alb: **Transkripta**; Srb: **Transkript**]

Transparency - The full, accurate, and timely disclosure of information.
[Alb: **Transparenca**; Srb: **Transparentnost**]

Treaty - A formal, written agreement made between two sovereign states signed by

official representatives of each state that creates or restricts certain rights and responsibilities.
[Alb: **Traktat**; Srb: **Sporazum**]

Unanimous vote - A vote with complete agreement by all those voting.
[Alb: **Votim i njëzëshëm**; Srb: **Jednoglasno prihvatanje**]

Unicameral system - A parliamentary system with a single chamber.
[Alb: **Sistemi unikameral**; Srb: **Jednodomni sistem**]

Unparliamentary language - Words used in a parliament contrary to the parliamentary ethic, which are considered to be rude and offensive.
[Alb: **Gjuhë joparlamentare**; Srb: **Neparlamentarni jezik**]

Urgent matter - A matter that is related to a genuine emergency which could not be brought before the Assembly within a reasonable time by other means and upon which the Assembly takes a decision.
[Alb: **Çështje urgjente**; Srb: **Hitna stvar**]

Veto - The right to refuse to allow something to be done, especially the right to stop a law from being passed or a decision from being taken.
[Alb: **Veto**; Srb: **Veto**]

Vital interest - A topic or issue that has direct causation on an individual or group of individuals.
[Alb: **Interes vital**; Srb: **Vitalni interes**]

Vote of confidence - A test to ascertain whether a government or some of its ministries still have the support of an absolute majority of the members of a legislative body.
[Alb: **Votëbesim**; Srb: **Glasanje poverenja**]

Voting - Is a method of choosing by counting the number of people in favor of each alternative - usually as a final step following discussions or debates.
Compare with open voting, recorded voting and published voting.
[Alb: **Votimi**; Srb: **Glasanje**]

Working day - A day of the week from Monday to Friday both inclusive, excluding public

holidays, during a week when the Assembly would normally meet.

[Alb: **Ditë pune**; Srb: **Radni dan**]

PARATHËNIE

Prishtinë, Janar 2008

Ky fjalor tregjuhësor i shprehjeve parlamentare është publikimi i fundit që është përgatitur nga Njësia e Kuvendit të Kosovës e Misionit të OSBE-së në Kosovë, e cila punon për të forcuar kapacitetet e Kuvendit të Kosovës.

Fjalori i shprehjeve parlamentare është një kontribut i rëndësishëm për të formësuar dhe harmonizuar procesin legjislativ në Kosovë. Fjalori përqendrohet në shprehjet parlamentare që më së shpeshti përdoren në procesin legjislativ dhe shqyrtimet parlamentare, me vëmendje të posaçme të nocioneve parlamentare të shfaqura së fundi dhe nocioneve, shprehjeve dhe koncepteve që janë të ndërlidhura me BE-në. Fjalori synon që të lehtësojë punën e zyrtarëve ligjor në Kuvendin e Kosovës, ministrive dhe përdoruesve tjerë të interesuar duke ofruar definicione të shprehjeve parlamentare në gjuhën angleze, shqipe dhe serbe. Pasi që definicionet parlamentare janë komplekse dhe pasi që ato evoluojnë pandërprerë, fjalori konsiderohet si një dokument i ndryshueshëm i cili mund të plotësohet dhe përditësohet edhe më tej. Sugjerimet dhe komentet tuaja janë të mirëseardhura në: glossary.omik@osce.org

Si përfundim, Fjalori përfaqëson përkushtimin e vazhdueshëm të Misionit të OSBE-së në Kosovë për të mbështetur edhe më tutje reformimin dhe funksionimin e Kuvendit të Kosovës, në mënyrë që ai të mund të vazhdojë përmbushjen e mandatit të tij të përfaqësimit të të gjithë njerëzve në Kosovë.

Ambasadori Tim Guldimann
Kryesues i Misionit të OSBE-së në Kosovë

Abrogim – të shfuqizojë p.sh një ligj me një veprim formal apo autoritativ. Abrogimi i ligjit bëhet nga organet legjislative, si dhe nga organi që është kompetent për kontrollimin e kushtetutshmërisë së ligjeve (gjyqësori).
[Ang: **Abrogate;** Ser: **Abrogirati**]

Abstenim – Përmbajtja e qëllimshme nga detyra për të vepruar, posaçërisht përmbajtja nga votimi.
[Ang: **Abstention**; Ser: **Uzdržavanje**]

Acquis Communautaire – E gjithë e drejta e BE-së e akumuluar deri më tani.
[Ang:; **Acquis Communautaire** Ser: **Acquis Communautaire]**

Ad hoc (sin: impromptu) – [fjala latine "për këtë"] i formuar për qëllim të caktuar, p.sh një komision apo grup punues *ad hoc.*
[Ang: **Ad hoc;** Ser: **Ad hoc]**

Administrata – Zyrtarët dhe agjencitë e degës së ekzekutivit që zbatojnë politikat publike.
[Ang: **Administration;** Ser: **Administracija]**

Aklamacion – Akti i zgjedhjes së dikujt pa votim, zakonisht sepse kandidati nuk kundërshtohet ose nuk propozohet asnjë kandidat tjetër.
[Ang: **Acclamation;** Ser: **Aklamacija]**

Akt – Produkti formal i legjislativit apo organeve tjera shqyrtuese p.sh. statuti.
[Ang: **Act;** Ser: **Akt]**

Akt normativ – Çdo ligj, dekret, rezolutë, rregullore, urdhëresë administrative, udhëzim, rregull, urdhëresë apo akt tjetër i njohur dhe i përfaqësuar me forcë ligjore brenda një territori të caktuar nga autoritetet publike të atij territori; çdo marrëveshje ndërkombëtare të cilat konsiderohen si të detyrueshme nga e drejta ndërkombëtare.
[Ang: **Normative act;** Ser: **Normativni akt]**

Aktet nënligjore – Legjislacioni i nxjerrë nga autoritetet tjera nga qeveria dhe të cilat varen nga ndonjë autoritet më i lartë apo suprem sa i përket ligjshmërisë së tyre.
[Ang: **Sub-legal acts;** Ser: **Podzakonski akti]**

Amandamentimi (sin: ndryshim, plotësim) – rishikimi apo plotësimi formal i propozuar apo i bërë ndaj një ligji, kushtetutës apo akteve tjera legjislative.
[Ang: **Amendment;** Ser: **Amandman]**

Amnistia (sin: falje e përgjithshme, falje zyrtare, anulim i dënimit me vdekje) – Falja e bërë nga ana e qeverisë për një individ apo grup të personave, zakonisht për veprime politike apo vepra penale.
[Ang: **Amnesty;** Ser: **Amnestija]**

Aneks – shtojcë e aktit kushtetues apo legjislativ, ndonjë traktati ndërkombëtar apo pjesë përbërëse e ndonjë akti dhe ka autoritet të njëjtë ligjor sikur akti.
[Ang: **Annex;** Ser: **Dodatak]**

Anëtar sipas detyrës zyrtare – Marrë në përgjithësi është person i cili, në emër të zyrës apo pozitës që mbanë apo për shkak të përvojës, është në mënyrë jozyrtare pjesë e komisionit në cilësi që e ndanë atë nga personeli për hulumtim dhe këshilltari.
[Ang: **Ex-officio member;** Ser: **Član po položaju]**

Anulim – Akti i shfuqizimit apo bërjes së diçkaje të pavlefshëm.
[Ang: **Annulment;** Ser: **Poništenje]**
Aprovim – Pranimi apo konfirmimi i një akti apo vendimi nga një organ i caktuar.
[Ang: **Approval;** Ser: **Odobrenje]**

Asociacion Parlamentar (sin: grupet e miqësisë) – Shoqatë ndërkombëtare e cila mundëson forume për shkëmbim të ideve dhe informatave dhe për shkëmbim të njohurive dhe përvojave përmes kontakteve personale. Veprimtaritë kryesore të këtyre asociacioneve përfshijnë shkëmbimet, konferencat dhe seminaret lidhur me çështje të ndryshme.
[Ang: **Parliamentary association;** Ser: **Parlamentarno udruženje]**
Auditimi - Kontrollimi i dokumenteve të kontabilitetit apo përputhshmërisë me standardet e personit, organizatës, sistemit, projektit

apo produktit. Auditimet bëhen për të vërtetuar vlefshmërinë dhe besueshmërinë e informatave, si dhe për të siguruar një vlerësim të sistemit të kontrollit të brendshëm.
[Ang: **Audit;** Ser: **Revizija]**

Autoritet – E drejta ligjore e personit apo organit për të kontrolluar, vlerësuar, ndaluar apo drejtuar veprimet e të tjerëve, në bazë të ligjit, moralit, zakoneve apo pëlqimit; që zakonisht përdoren për të përshkruar një organ publik me funksion qeveritar apo funksion tjetër që rregullon veprimet dhe sjelljet e tjerëve.
[Ang: **Authority;** Ser: **Autoritet]**

Autorizim – Instrument i shkruar ligjor i lëshuar nga autoritetet publike për autorizimin e bartësit të tij për të kryer, në përputhshmëri me kushtet e përcaktuara në të, të veprimtarisë apo projektit të caktuar.
[Ang: **Authorization;** Ser: **Ovlašćenje]**

Bashkimi Evropian – Organizatë supranacionale Evropiane e themeluar me traktatin për Themelimin e Komunitetit Evropian për Thëngjill dhe Çelik (ECSC), në Paris më 1951. Bashkimi Evropian më Vonë u zhvillua në Komunitetin Ekonomik Evropian dhe Euro-Atom (Përmes Traktatit të Romës të vitit 1957). Sot njihet si Bashkimi Evropian (Përmes Traktatit të Maastricht-it të vitit 1991).
[Ang: **European Union;** Ser: **Evropska Unija]**

Betim – Premtimi solemn i bërë nën ndjenjën e përgjegjësisë se do të dëshmohet e vërteta gjatë deklarimit apo si vërtetim i deklaratës së dhënë.
[Ang: **Oath;** Ser: **Zakletva]**

Bojkotim – Refuzimi për të vepruar apo për tu marrë me ndonjë transaksion me qëllim të izolimit të një kundërshtari apo për të pranuar kushte më të dëshirueshme.
[Ang: **Boycott;** Ser: **Bojkot]**
Bruto Produkti Kombëtar (BPK) – Vlera monetare e të gjitha mallrave dhe shërbimeve të prodhuara nga një shtet gjatë një viti, përfshirë shkëmbimet tregtare me jashtë.

[Ang: **Gross National Product;** Ser: **Bruto nacionalni proizvod]**

Bruto Produkti Vendor (BPV) – Vlera monetare e të gjitha mallrave dhe shërbimeve të prodhuara brenda kufijve kombëtar gjatë një viti, duke përjashtuar shkëmbimet e tregtare me jashtë.
[Ang: **Gross Domestic Product (GDP);** Ser: **Bruto društveni proizvod]**

Burokraci – Çdo strukturë e madhe, e ndërlikuar administrative dhe e menaxhimit; organizatë hierarkike me punë të specializuara dhe rregulla të ndërlikuara.
[Ang: **Bureaucracy;** Ser: **Birokratija]**
Buxheti – Deklarata e një organizate apo të hyrat e përllogaritura dhe shpenzimet e qeverisë për një periudhë të caktuar.
[Ang: **Budget;** Ser: **Budžet]**
Çështje urgjente – Çështja që është e ndërlidhur me një urgjencë të vërtetë e cila nuk ka mundur të ngrihet në parlament ndryshe brenda kohës së arsyeshme dhe mbi të cilën kuvendi merr vendim.
[Ang: **Urgent matter;** Ser: **Hitna stvar]**

De facto – [nga latinishtja "bazuar në fakte"] që ekziston në fakt edhe nëse nuk njihet formalisht apo ligjërisht.
Krahaso me de jure.
[Ang**: De facto;** Ser**: De facto]**

De jure – [nga latinishtja "e bazuar në ligj"] Ekziston si e drejtë apo sipas ligjit.
Krahaso me de facto.
[Ang: **De jure;** Ser: **De jure]**

Decentralizim – Shprehja e përgjithshme për transferim të kompetencave dhe/apo përgjegjësive nga qeveria qendrore në institucionet lokale.
[Ang: **Decentralization;** Ser: **Decentralizacija]**

Dëgjim i komisionit - Takimi i thirrur nga komisioni për me qëllim të pranimit të dëshmive. Dëgjimet mund të mbahen për një çështje specifike që ka të bëjë me ndonjë propozim të caktuar legjislativ.
[Ang: **Committee hearing;** Ser: **Odborsko saslušavanje]**

Deklarata - Deklarim formal, proklamim apo njoftim.

[Ang: **Declaration;** Ser: **Deklaracija]**

Dekret – Akt nënligjor që nxirret nga qeveria dhe ka të bëjë më ushtrimin e funksioneve ekzekutive.
[Ang: **Decree;** Ser: **Dekret]**

Deputetë (sin anëtarë i parlamentit) – Përfaqësues i zgjedhur për parlament nga votuesit; person me të drejtë për t'u ulur në parlament.
[Ang**: Member of Parliament;** Ser**: Član parlamenta]**

Dëshmi – Diçka (që përfshinë dhënie të deklaratës dhe dokumenteve) që përdoret për të hedhë poshtë një fakt të supozuar.
[Ang**: Evidence;** Ser**: Dokazi]**

Dëshmim – Deklarimi si dëshmitarë i asaj që dini.
[Ang: **Testify;** Ser: **Svedočenje]**

Dëshmitar ekspert – Personi i cili thirret të paraqitët pranë komisionit për të paraqitur një mendim lidhur me një çështje të caktuar për të siguruar këshilla teknike lidhur me projektligjin.
[Ang: **Expert Witness;** Ser: **Svedok ekspert]**

Direktivë e BE-së – Akt individual i Bashkimit Evropian e cila nuk ka pasoja të mëdha ligjore për të gjitha shtetet apo për të gjitha çështjet, por vetëm për çështjen dhe shtetin të cilit i adresohet.
[Ang: **EU Directive;** Ser: **Direktiva EU]**

Disiplinimi partiak - Kontrolli i ushtruar nga partia ndaj pozitave që mbahen nga anëtarët e saj dhe ndaj mënyrës në të cilën anëtarët votojnë.
[Ang: **Party discipline;** Ser: **Partijska disciplina]**

Dispozitat e hyrjes në fuqi – Pjesa e projektligjit që jep pushtet autoriteteve të duhura për të sjellë në fuqi dispozitat e projektligjit.
[Ang: **Enabling clause;** Ser: **Klauzula koja daje ovlašćenje]**
Ditë pune – Dita e javës nga e Hëna deri në të Premten, duke përjashtuar pushimet zyrtare gjatë javës kur Kuvendi zakonisht takohet.
[Ang**: Working day;** Ser: **Radni dan]**

Dykuptimësi – Paqartësia e kuptimit apo qëllimit, p.sh të

një shprehjeje kontraktuese të një dispozite në ligj. Ekzistojnë dy lloje të dykuptimësisë ligjore: 1) dykuptimësia e fshehur: dykuptimësia që nuk duhet në formulimin e një dokumenti por që del në shesh kur kjo shprehje të aplikohet apo ekzekutohet. 2) dykuptimësia e dukshme e cila del nga gjuha e përdorur në një dokument.
[Ang: **Ambiguity;** Ser: **Dvosmislenost]**

E drejta Kushtetuese – organ i së drejtës që del nga kushtetuta dhe që trajton kryesisht pushtetet qeveritare, të drejtat dhe liritë civile.
[Ang: **Constitutional law;** Ser: **Ustavni zakon]**

E drejta ndërkombëtare – organi i rregullave dhe normave juridike që rregullon veprimtaritë që kryhen jashtë kufijve ligjor të shteteve.
[Ang: **International law;** Ser: **Međunarodno pravo]**

E parregullt – Në kundërshtim me rregullat e procedurës parlamentare. Kjo shprehje mund të aplikohet për mocionet, projektligjet apo çdo intervenim i cili shkon në kundërshtim me rregullat e organit legjislativ.
[Ang: **Out of order;** Ser: **Van reda]**

Ekzekutiv – dega e Pushtetit shtetëror që është përgjegjëse për të paraqitur dhe zbatuar ligjet; dega e pushtetit shtetëror që nuk përfshinë gjyqësorin dhe legjislativin.
[Ang: **Executive;** Ser: **Izvršna grana]**

Elektorati – Popullata që ka të drejtë të votojë për të zgjedhur kandidatët dhe partitë politike për t'i përfaqësuar ata në organin legjislativ.
[Ang: **Electorate;** Ser: **Izborno telo]**

Faza e komisionit – Studim i detajuar i neneve të projektligjit nga ana e komisionit. Kjo fazë, që mund të përfshijë dëgjimin e dëshmitarëve, është e para në të cilën mund të propozohen ndryshime lidhur me dispozita specifike në projektligj.
[Ang: **Committee stage;** Ser: **Etapa odbora]**

Fleta e renditjes – Dokument zyrtar i cili liston të gjitha punët që presin për tu bërë nga organi legjislativ.

Krahaso me agjendën.
[Ang: **Order paper;** Ser: **Dokument po redosledu]**

Futja e një dokumenti në agjendë – Vendosja e një dokumenti pranë organit legjislativ apo komisioni për shqyrtim
[Ang**: Table a document;** Ser**: Staviti na razmatranje]**

Gazeta Zyrtare (sin: Buletini) – Një gazetë zyrtare e cila publikon tekste të ligjeve të reja dhe vendimeve qeveritare.
[Ang: **Official gazette;** Ser: **Službeni list]**

Gjuhë joparlamentare – Fjalët që përdoren në parlament e që janë në kundërshtim me etikën parlamentare, që konsiderohen të ashpra dhe fyese.
[Ang: **Unparliamentary language;** Ser: **Neparlamentarni jezik]**

Gjykatë Kushtetuese – Organ i lartë shtetëror, i cili mbikëqyr dhe ushtron autoritet ndaj kushtetutshmërisë së ligjeve dhe akteve tjera ligjore.
[Ang: **Constitutional Court;** Ser: **Ustavni sud]**

Gjyqësori - Degë e pushtetit shtetëror përgjegjëse për interpretimin e legjislacionit dhe akteve tjera ligjore dhe për administrimin e drejtësisë; sistemi gjyqësor.
[Ang: **Judiciary;** Ser: **Pravosuđe]**

Grup i presionit (sin: grup i interesit, grup i avokimit) – Grup i njerëzve apo organizatave të bashkuara rreth një interesi të përbashkët dhe i themeluar për të bëjë fushata për ndikim në politikat zyrtare.
[Ang: **Pressure group;** Ser: **Grupe za pritisak]**

Grup Parlamentar – (sin: grup parlamentar, grup partiak) – Kuvendi i Kosovës: Një grup prej jo më pak se 5% përkatësisht 6 anëtarëve të Kuvendit të cilët e kanë njoftuar kryetarin dhe Kryesinë e Kuvendit lidhur me qëllimin për të vepruar si grup parlamentar.
[Ang**: Parliamentary Group;** Ser**: Parlamentarna grupa]**

Grupet e interesit (sin: grupet e avokimit, grupet e presionit) – Grupet e përbëra nga njerëz me mendime të njëjta të cilët bashkohen për një qëllim të

përbashkët dhe kërkojnë të ndikojnë në politikat publike.
[Ang: **Interest groups;** Ser: **Interesne grupe]**

Hyrja në fuqi (sin: nxjerrja, shpallja, miratimi) – dhënia e miratimit për sanksion legjislativ dhe ekzekutim të një projektligji i cili merr formën e ligjit.
[Ang: **Enactment;** Ser: **Donošenje pravnog akta]**

Hyrje – Procesi në të cilin një komb bëhet palë e një traktati që tashmë është në fuqi në mes të kombeve tjera.
[Ang: **Accession**; Ser: **Pristupanje**]

I nominuar – Personi i cili nominohet apo propozohet nga subjekti politik si kandidat për ndonjë post publik.
[Ang: **Nominee;** Ser: **Kandidat]**

I pari e merr postin (sin: fituesi i merr të gjitha) – lloji më i thjeshtë i sistemit elektoral, kandidati që pranon më së shumti vota fiton, apo i merr të gjitha, edhe nëse kandidati fiton më pak se 50 përqind të votave.
[Ang: **First-past-the-post;** Ser: **Princip najvećeg broja glasova]**

Impiçment – Akti (nga legjislativi) i thirrjes për shkarkim nga detyra e një zyrtari të zgjedhur, duke paraqitur akuzë me shkrim për sjelljen e supozuar të pahijshme të zyrtarit.
[Ang: **Impeachment;** Ser: **Obaranje]**

Implementim – Kryerja apo ekzekutimi; zbatimi i diçkaje apo veprimi.
[Ang: **Implementation;** Ser: **Primena]**

Imunitet – Status special i deputetëve në parlament i përcaktuar me dispozita kushtetuese, i cili mbron atë nga përgjegjësitë për fjalimet apo votimet gjatë punës së tij/saj dhe nga arrestimi dhe ndjekja arbitrare. Heqja e imunitetit kërkon votim nga parlamenti apo mjete tjera të përcaktuara me ligj.
[Ang: **Immunity;** Ser: **Imunitet]**

Inaugurim – Ceremonia në të cilën një zyrtar i zgjedhur apo

organ formalisht fillon punën në zyrë.
[Ang: **Inauguration;** Ser: **Inauguracija]**

Iniciative qytetare – (1) Grup i personave të cilët në mënyrë vullnetare bashkohen rreth një ideje, interesi, pikëpamje apo synimi të përbashkët. (2) Grup i qytetarëve të cilët me numrin e tyre plotësojnë pragun ligjor, të cilët mund të iniciojnë projektligje përmes peticionit.
[Ang: **Citizen's initiative;** Ser: **Građanska inicijativa]**

Institucion – Organizata apo grupi i organizatave të ndërlidhura që janë krijuar për një qëllim të caktuar.
[Ang: **Institution;** Ser: **Institucija]**

Interes vital – temë apo çështje që ka ndikim të drejtpërdrejtë në një individ apo grup të individëve.
[Ang: **Vital interest;** Ser: **Vitalni interes]**

Interpelancë – E drejta formale e parlamentit për ti bërë pyetje formale qeverisë apo zyrtarëve qeveritar.
[Ang: **Interpellation;** Ser: **Interpelacija]**

Kabinet – Organ qeveritar, i përberë nga ministrat e qeverisë departamentet dhe kryeministri.
[Ang: **Cabinet;** Ser: **Kabinet]**

Kandidat i Pavarur – Individi i cili garon në zgjedhje pa qenë pjesë e listës së kandidatëve të një partie të certifikuar, koalicioni apo iniciative.
[Ang**: Independent candidate;** Ser**: Nezavisni kandidat]**

Kërkesa për votëbesim - Kërkesa e cila nëse miratohet, tregon që qeveria ka humbur besimin e organit legjislativ, gjë që rezulton me dorëheqje të qeverisë.
[Ang: **Motion of non-confidence;** Ser: **Predlog za neukazivanje poverenja]**
Kërkesë procedurale – Kërkesa që trajton mënyrën e kryerjes së një punë në organin legjislativ.
[Ang: **Procedural motion;** Ser: **Proceduralna inicijativa]**

Koalicion – Aleanca në mes të dy apo më shumë subjekteve politike apo të shoqërisë civile.
[Ang: **Coalition;** Ser: **Koalicija]**

Kodi – Përmbledhje e ligjeve, apo rregulloreve i organizuar sipas çështjes që trajton.
[Ang: **Code;** Ser: **Zakonik]**

Kodi i Mirësjelljes (sin: kodi i konfliktit të interesit) - Kodi që siguron standarde të përgjithshme për të bërë bashkërendimin e interesave private me detyrat dhe funksionet publike.
[Ang: **Code of conduct;** Ser: **Kod ponašanja]**

Koha për pyetje (sin: periudha për pyetje) – Koha e ndarë në rendin e ditës të sesionit plenar kur kryeministri dhe ministrat përgjigjen ne pyetjet e deputetëve të organit legjislativ. Krahaso me interpelancën.
[Ang: **Question time;** Ser: **Vreme za pitanja]**

Komision - Grup i njerëzve të emëruar apo zgjedhur për të shqyrtuar, përcaktuar apo menaxhuar një çështje. Ekzistojnë disa lloje të komisioneve legjislative: komisionet e përhershme, komisionet funksionale, komisionet kryesore, komisionet ad hoc. [Ang: **Committee;** Ser: **Odbor]**

Komisioni Evropian - Organi Ekzekutiv i Bashkimit Evropian i cili është i ngarkuar me implementimin e traktateve themeltare si dhe me qeverisjen dhe kontrollin. Komisioni Evropian është i përbërë prej komisionarëve (një nga secili shtet anëtar), dhe udhëhiqet nga Kryetari i Komisionit Evropian. Secili shtet anëtar emëron nga një përfaqësues për komision, por lista përfundimtare dhe kryetari zgjidhen nga Parlamenti Evropian.
[Ang: **European Commission;** Ser: **Evropska komisija]**

Konsensus – Një mendim apo vendim lidhur me një çështje e cila kryesisht pranohet nga të gjithë.
[Ang: **Consensus;** Ser: **Opšta saglasnost]**

Konflikt i interesit – Situata në të cilën ekziston konflikt në mes të interesave publike dhe atyre private të personit i cili mbanë pozitë zyrtare apo konfliktet në mes të pozitave të ndryshme që zyrtari i tillë mund t'i bartë.
[Ang: **Conflict of interest;** Ser: **Sukob interesa]**

Kriteret e hyrjes (sin: Kriteret e Kopenhagës) Rregullat që

definojnë nëse një shtet i plotëson kushtet për të hyrë në Bashkimin Evropian. Kriteret kërkojnë që shteti të ketë institucione që ruajnë qeverisjen demokratike dhe të drejtat e njeriut, një ekonomi funksionale të tregut, dhe që shteti të pranojë obligimet dhe synimet e BE-së (përfshirë edhe të drejtën e Bashkimit Evropian ose siç quhet ndryshe *acquis communautaire*).
[Ang: **Accession criteria;** Ser: **Kriterijumi za pristupanje]**

Kryeministër (sin: Premier, Kancelar) – Zyrtari më i lartë i qeverisë; i pari i qeverisë.
[Ang: **Prime Minister;** Ser: **Premijer]**

Kryesia (sin. Presidenca) – Subjekt i përbashkët administrativ dhe qeveritar i cili ekziston në një zyrë apo organ legjislativ.
[Ang: **Presidency;** Ser: **Predsedništvo]**

Kryesues (sin: kryetar, zyrtari udhëheqës) – Zyrtari udhëheqës i një komisioni apo takimi.
[Ang: **Chairperson;** Ser: **Predsedavajući]**

Kryesues i Komisionit - Personi i cili mbikëqyr punën e komisionit duke caktuar punët anëtarëve të komisionit, duke caktuar takimet e komisionit, rendet e ditës dhe duke udhëhequr komisionin.
[Ang: **Committee Chairperson;** Ser: **Predsedavajući odbora]**

Kryetari i Kuvendit (sin: folësi) – Zyrtari që kryeson kuvendin legjislativ i emëruar që t'i kryesojë të gjitha takimet e kuvendit në mënyrë të drejtë, të rregullt dhe të paanshme.
[Ang:**Assembly President;** Ser: **Predsednik Skupštine]**

Kuorum – Numri i kërkuar i anëtarëve të legjislativit apo organit deklarativ që mundëson nxjerrjen e vendimeve të plotfuqishme.
[Ang: **Quorum;** Ser: **Kvorum]**

Kushtetuta – Ligji themelor i një shteti, që themelon karakterin organizimin e qeverisë së tij, duke përshkruar masën dhe kufizimet e pushtetit të vet sovran dhe mënyrën e ushtrimit të tij.
[Ang: **Constitution;** Ser: **Ustav]**

Kuvendi (sin: parlamenti, legjislativi) – Organ i zgjedhur përfaqësues që ka pushtet legjislativ.
[Ang:**Assembly;** Ser: **Skupština]**

Legjislacioni – Procesi i bërjes dhe nxjerrjes së ligjeve; ligjet e nxjerra nga organi legjislativ.
[Ang: **Legislation;** Ser: **Zakonodavstvo]**
Legjislativi – shih Kuvendi.

Leximet – Fazat në të cilat kalon projektligji; që janë; leximi i parë, leximi i dytë dhe i treti. Projektligji paraqitet gjatë leximit të parë dhe debatohet gjatë leximit të dytë dhe të tretë.
[Ang: **Readings;** Ser: **Čitanja]**

Leximi i dytë – fazë në procesin legjislativ kur organi legjislativ shqyrton dhe vendos për ndryshimet e propozuara të një projektligji. Ligji mund të miratohet gjatë leximit të dytë.
[Ang: **Second reading;** Ser: **Drugo čitanje]**

Leximi i parë – Prezantimi i parë i projektligjit; faza në procedurat preliminare në të cilat merret leja për të shqyrtuar projektligjin.
[Ang: **First reading;** Ser: **Prvo čitanje]**

Leximi i tretë – Faza finale e përparimit të një projektligji përmes procesit legjislativ në të cilën projektligji dorëzohet për miratim përfundimtar.
[Ang: **Third reading;** Ser: **Treće čitanje]**

Ligji – Sistemi i rregullave dhe rregulloreve që sigurojnë bazë për shoqërinë për të funksionuar në mënyrë harmonike dhe të efektshme.
[Ang: **Law;** Ser: **Zakon]**

Lista të hapura – Lloj votimi në sistemet e përfaqësimit proporcional në të cilin zgjedhësit jo vetëm që shprehin preferencat e tyre për një apo më shumë kandidatë brenda listës së një subjekti. Në këtë mënyrë, votuesit mund të ndryshojnë renditjen fillestare të kandidatëve në listën e partisë.
[Ang: **Open list;** Ser: **Otvorena lista]**

Listë e mbyllur – Një lloj votimi në të cilin votuesit mund të votojnë vetëm për subjektin politik dhe listën e saj të kandidatëve. Votuesit nuk mund të shprehin preferencat e tyre

për asnjë kandidat në listën e subjektit.
[Ang: **Closed list;** Ser: **Zatvorena lista]**

Llogaridhënie – Njohja dhe marrja e përgjegjësisë për veprimet. Vendimet, dhe politikat përfshirë obligimin për të raportuar dhe sqaruar pasojat që dalin nga kjo.
[Ang: **Accountability;** Ser: **Odgovornost]**

Lobimi – Grupi i njerëzve dhe përfaqësuesve të interesave të caktuara të cilët bëjnë përpjekje për të ndikuar në politikat politike rreth një çështjeje të caktuar.
[Ang: **Lobby;** Ser: **Lobi]**

Mandati – Autorizimi për të ushtruar funksione të caktuara për një periudhë të caktuar kohore.
[Ang: **Mandate;** Ser: **Mandat]**

Ministër – Anëtar i qeverisë përgjegjës për një apo më shumë departamente qeveritare; ai ose ajo është njëherit edhe anëtar i kabinetit.
[Ang**: Minister;** Ser**: Ministar]**

Ministër i kabinetit – anëtarë i kabinetit; kryesues i departamentit qeveritar.
[Ang: **Cabinet Minister;** Ser: **Ministar kabineta]**

Ministri – Departament qeveritar i cili merret me veprimtari apo fushë të caktuar.
[Ang: **Ministry;** Ser: **Ministarstvo]**

Mocion – Kërkesë me shkrim apo gojore që kërkon nga kuvendi të shtron një çështje për shqyrtim apo debat.
[Ang: **Motion;** Ser: **Predlog]**

Mocion përmbajtësor – Propozim i vetëpërmbajtur i dorëzuar për miratim të Kuvendit dhe i hartuar në atë mënyrë që të jetë në gjendje të shprehë një vendim të Kuvendit (p.sh, të gjitha rezolutat janë mocione përmbajtësor).
[Ang: **Substantive motion;** Ser: **Sadržinski predlog]**

Moratorium – Një periudhë e pajtuar formalisht gjatë së cilës pezullohet një veprimtari specifike apo e planifikuar.
[Ang: **Moratorium;** Ser: **Moratorijum]**

Ndarja e pushteteve – Ndarja e pushtetit shtetëror në degë, secila me detyrat e veta specifike dhe të ndara.
[Ang: **Separation of powers;** Ser: **Podela vlasti]**

Ndërprerje e punimeve – Përfundimi i sesionit në parlament. Krahaso me shtyrje dhe shpërndarje.
[Ang: **Prorogation;** Ser: **Kraj sesije]**

Ndihmës i Komisionit - Personi i cili ndihmon komisionin në shqyrtim të legjislacionit, punëson ekspertë dhe kryen detyra tjera sipas nevojës.
[Ang: **Committee Assistant;** Ser: **Pomoćnik odbora]**

Neni (sin: klauzolë) – pjesa e ndarë dhe e dallueshme e një akti legjislativ.
[Ang: **Article;** Ser: **Član]**

Nën-komisioni – Nënndarja e komisionit e cila raporton dhe kryen punët në emër të komisionit.
[Ang: **Sub-committee;** Ser: **Pod-odbor]**

Nepotizmi - Preferencat e treguara nga dikush që është në pushtet ndaj të afërmve dhe shokëve, posaçërisht duke emëruar ata në pozita me pushtet ku ata mund të kenë përfitime dhe ndikim.
[Ang: **Nepotism;** Ser: **Nepotizam]**

Obstruksionist – Taktika penguese e përbërë nga fjalimet e shpeshta ose të gjata për të vonuar punën e organit legjislativ apo komisionit.
[Ang: **Filibuster;** Ser: **Opstrukcija]**

Organizatë joqeveritare OJQ – Organizata ndërkombëtare, kombëtare apo transnacionale me anëtarësi private. Shembujt tregojnë organizata fetare dhe humanitare; organizata joprofitabile që nuk janë të asocijuara me asnjë qeveri të cilat veprojnë me mirëdashje posaçërisht në fushën e të drejtave të njeriut, duke siguruar ndihmë emergjente apo ndihmë për të inkurajuar zhvillim të qëndrueshëm.
[Ang: **Non-governmental organization NGO;** Ser: **Nevladina organizacija NGO]**

Parlamenti – Shih Kuvendi

Parlamenti Evropian – Organi përfaqësues i Bashkimit Evropian, i përbërë nga anëtarët e zgjedhur përmes zgjedhjeve evropiane të cilat organizohen çdo pesë vite.
[Ang: **European Parliament;** Ser: **Evropski parlament]**

Parti opozitare – Partia politike që nuk është as në partinë që udhëheq qeverinë e as në koalicionin e partive që formojnë qeverinë.
[Ang: **Opposition party;** Ser: **Opoziciona parija]**
Parti Politike – Organizatë vullnetare politike e krijuar për ndikuar në procesin politik, e cila i bashkon njerëzit me synime të ngjashme politike dhe e cila konkurron në procesin zgjedhor.
[Ang: **Political party;** Ser: **Politička partija]**

Pengim - Ndërhyrja në administrimin e drejtë të ligjit, drejtësisë apo procesit legjislativ.
[Ang: **Obstruction;** Ser: **Opstrukcija]**

Përfaqësim Proporcional – Sistem elektoral ku një numër i ulëseve të fituara janë drejtpërsëdrejti të lidhura me numrin e votave të pranuara nga secila parti.
[Ang: **Proportional representation;** Ser: **Proportionalno prestavljanje]**

Periudha e Fushatës zgjedhore – Veprimtari politike, përfshirë takime, fjalime, demonstrime, parada etj dhe përdorim i mediave për të informuar elektoratin lidhur me platformën e një kandidati të caktuar apo partie politike me qëllim të përfitimit të mbështetjes së votuesve.
[Ang: **Electoral campaign period;** Ser: **Period izborne kampanje]**

Peticioni – Kërkesë formale e bërë nga Kuvendi përmes një dokumenti të shkruar me nënshkrime të votuesve.
[Ang: **Petition;** Ser: **Peticija]**

Pjesëmarrja civile - e apo që ka të bëjë me veprimet e qytetarëve të cilët punojnë me zyrtarët qeveritar drejt arritjes së një synimi të përbashkët.
[Ang: **Civic Participation;** Ser: **Građansko učešće]**

Plan Veprimi – Dokumenti i cili definon synimet dhe caqet dhe përshkruan një vizion të

përbashkët dhe parimet udhëzuese për të arritur synimin dhe caqet. Plani i veprimit mund të definojë edhe se kush do ta bëjë këtë, kur dhe si.
[Ang: **Action plan;** Ser: **Plan delovanja]**

Portofol – Detyrë e posaçme apo fushë specifike e përgjegjësisë së ministrit apo anëtarëve tjerë të qeverisë.
[Ang: **Portfolio;** Ser: **Portfolio]**

Pragu zgjedhor – Pragu i numrit minimal të votave të nevojshme për të pasur të drejtë në ulëse në sistemin elektoral të përfaqësimit proporcional.
[Ang: **Electoral quota;** Ser:**Izborna kvota]**

Preambula – Pjesë e ligjit që i paraprinë tekstit kryesor e cila thekson arsyet për paraqitjen e tij dhe përfundimin që synon ta arrijë.
[Ang: **Preamble;** Ser: **Preambula]**

Procedura Parlamentare - Një sërë rregullash që qeverisin procesin e vendimmarrjes që përdoret nga kuvendi gjatë shqyrtimeve.
[Ang: **Parliamentary procedure;** Ser: **Parlamentarna prodcedura]**

Procedurë – Metodë specifike e kryerjes së veprimeve legjislative apo gjyqësore.
[Ang**:** **Procedure;** Ser**:** **Procedura]**

Procesi i Hyrjes - Procesi përmes së cilit kombi bëhet palë në traktatin që tashmë është pranuar nga kombet tjera. Zakonisht përdoret si sinonim për aderim, ratifikim, pranim dhe miratim dhe ndodhë si në rastet kur traktati është i hapur për pjesëmarrje të shteteve të reja përmes ndonjë dispozite për hyrje ashtu edhe në rastin kur të gjitha shtetet tjera pajtohen për një gjë të tillë. Në rastin e parë hyrja nënkupton pjesëmarrje të drejtpërdrejtë në shtetit të ri anëtarë në traktat, pa asnjë modifikim të marrëveshjes fillestare. Me hyrjen e mëvonshme, të një shteti të ri anëtar nënkuptohet, një marrëveshje e re në mes të të gjitha shteteve anëtare.
[Ang: **Accession process;** Ser: **Proces pristupanja]**

Procesverbal – Shënimet formale të shtypura të punës që është bërë gjatë një takimi të legjislativit, komisionit, të

përhershëm të posaçëm apo të përbashkët.
[Ang: **Minutes;** Ser: **Zapisnici sa sastanaka]**

Projektligj – Propozimi për ligj i dorëzuar në organin legjislativ, përmes zyrës së pranimit, për debatim dhe votim.
[Ang: **Draft law;** Ser: **Nacrt zakona]**

Protokolli – (1) Procedurë ceremoniale dhe etiketë e vështruar nga shefat e shtetit, diplomatët, organizatat e larta qeveritare dhe ndërqeveritare. (2) Traktati për ndryshimin e një traktati tjetër.
[Ang: **Protocol;** Ser: **Protokol]**

Publikim i votimeve – Procesi i bërjes publike të votave të regjistruara dhe sigurimit për publikun të rezultateve me numër renditës dhe individual dhe numrin e përgjithshëm të votave.
[Ang: **Published voting;** Ser: **Objavljeno glasanje]**

Pushteti Legjislativ – Autorizimi për të bërë, ndryshuar dhe miratuar ligje.
[Ang: **Legislative power;** Ser: **Zakonodavna vlast]**

Qeveri e koalicionit – Qeveri parlamentare në të cilën kabineti përbëhet prej anëtarëve të më shumë se një partie politike.
[Ang**: Coalition government; Ser: Koaliciona vlada]**

Qeveri e përkohshme – Qeveria që shërben gjatë periudhës së tranzicionit nga një qeveri e mëparshme në një qeveri të re.
[Ang: **Interim government;** Ser: **Prelazna vlada]**

Qeverisje elektronike – Përdorimi i teknologjisë informative (TI), e posaçërisht internetit si mjet për të mundësuar një qeverisje më transparente dhe efikase.
[Ang: **E-government;** Ser: **E-vlada]**

Raportim Financiar – Njoftim publik me detaje të caktuara financiare sipas ligjit nga kandidatët, partitë politike dhe subjektet tjera politike të përfshira në zgjedhje.
[Ang: **Financial disclosure;** Ser: **Finansijsko obelodanjivanje]**

Raportuesi – Anëtar i komisionit i cili emërohet nga

komisioni për të raportuar lidhur me projektligjin në takimet e organit legjislativ apo vetë komisionit.
[Ang: **Rapporteur;** Ser: **Izvestilac]**

Ratifikim – Konfirmimi formal nga shteti, zakonisht përmes veprimit legjislativ, i cili do të pranojë kushtet e traktatit apo konventës.
[Ang: **Ratification;** Ser: **Ratifikacija]**

Raundi i dytë i votimit - Raundi i dytë i votimit për një kandidat.
[Ang: **Runoff;** Ser: **Drugi krug glasanja]**

Referendumi – Procesi i referimit të një çështjeje politike apo ligjore te populata për miratim final nga vota e popullit.
[Ang: **Referendum;** Ser: **Referendum]**

Rekomandim i BE-së – Një udhëzim i përgjithshëm lidhur me zbatimin apo kryerjen e politikave të Bashkimit Evropian.
[Ang: **EU Recommendation;** Ser: **Preporuka EU]**

Rendi i Ditës – Një listë e pikave të punës që do të trajtohen gjatë një sesioni të Kuvendit apo komisioneve të tij.
Krahaso me orarin e punës.
[Ang: **Agenda;** Ser: **Dnevni red]**
Rezolutë – Mocion i shkruar që shprehë dëshirën e legjislativit apo organeve tjera deklarative përmes votimit.
[Ang: **Resolution;** Ser: **Rezolucija]**

Rregullore e BE-së - Akt i përgjithshëm juridik që vlen për të gjitha shtetet anëtare.
[Ang: **EU Regulation;** Ser: **Propis]**

Seancë me dyer të mbyllura – Dëgjimi që mbahet pa prezencën e publikut apo medias.
[Ang: **In camera hearing;** Ser: **Sednica iza zatvorenih vrata]**

Sekretari i komisionit (sin: koordinatori i komisionit, procesmbajtësi i komisionit) – Zyrtari procedural i cili vepron si zyrtar administrativ dhe këshilltar në procedurën parlamentare. Sekretari i komisionit mban procesverbalin e shqyrtimeve në të gjitha

takimet e komisionit dhe mund të hartojë edhe pyetje procedurale për kryesuesin e komisionit.
[Ang: Committee secretary; Ser: **Sekretar odbora]**

Sekretari i përgjithshëm – Zyrtari kryesor administrativ i një organi apo organizate.
[Ang: **Secretary General;** Ser: **Generalni sekretar]**

Sektori Publik – Institucionet e nivelit lokal dhe qendror, organizatat dhe agjencitë si dhe të gjitha bizneset, industritë dhe shërbimet në pronësi dhe nën kontroll të qeverisë.
[Ang: **Public sector;** Ser: **Javni sektor]**

Sesion Parlamentar – Periudha gjatë së cilës organi legjislativ mbanë takime të njëpasnjëshme.
[Ang: **Parliamentary Session;** Ser: **Parlamentarna sednica/zasedanje]**
Shërbim Civil (sin: shërbim civil) – Degë administrative të qeverisë; grup i njerëzve të punësuar në degët e qeverisë.
[Ang: **Civil service;** Ser: **Civilna služba]**

Shfuqizim – Anulim apo prishje, e një praktike.
[Ang: **Abolish;** Ser: **Aboliciaja**]

Shoqëri civile - përbëhet nga një numër i shoqatave dhe organizatave me anëtarësi të cilat bashkojnë njerëzit për të vepruar në fushën politike dhe atë të bërjes së politikave.
[Ang: **Civil society;** Ser: **Građansko društvo]**

Shpallje e ligjit – Akti i hyrjes në fuqi të një ligji apo rregullores.
[Ang: **Promulgation of law;** Ser: **Proglašenje zakona]**
Shpërndarje - Fundi apo përfundimi i punës së organit legjislativ para përfundimit të mandatit të tij.
Krahasoje me shtyrje apo ndërprerje e punimeve.
[Ang: **Dissolution;** Ser: **Raspuštanje]**

Shqyrtim gjyqësor – (1) E drejta kushtetuese e gjykatave ligjore për të vlerësuar përputhshmërinë e veprimeve të legjislativit dhe ekzekutivit me kushtetutën; (2) pushteti i gjykatës për të shqyrtuar veprimet e degëve tjera të pushtetit shtetëror.

[Ang: **Judicial review;** Ser: **Pravosudno razmatranje (uvid)]**

Shqyrtimi-nen-për-nen - Faza e fundit e shqyrtimit të projektligjit nga ana e komisionit, ku përfshihet studim i detajuar i dispozitave të tij. Secili nen i projektligjit shqyrtohet veç e veç.
[Ang: **Article-by-article study;** Ser: **Proučavanje svakog člana pojedinačno]**

Shtyrje – Përfundim i sesionit për atë ditë, duke caktuar orën dhe ditën e takimit të ardhshëm.
Krahaso me shpërndarjen dhe ndërprerjen e punimeve.
[Ang: **Adjournment;** Ser: **Obustava]**

Shumica e kualifikuar – Vendim i marrë me votim me prag 50%.
Krahaso me shumicën absolute dhe shumicën e thjeshtë.
[Ang: **Qualified majority;** Ser: **Kvalifikovana većina]**

Shumica e thjeshtë – Shumica e të gjithë atyre që votojnë në një proces të caktuar zgjedhor.
Krahaso me shumicën absolute dhe shumicën e kualifikuar.
[Ang: **Simple majority;** Ser: **Prosta većina]**

Shumicë absolute – Shumica e të gjithë atyre që kanë të drejtë vote, pavarësisht se a kanë votuar apo jo. Shumica e votave nga përbërja e përgjithshme e organit legjislativ.
Krahaso me shumicën e thjeshtë dhe shumicën e kualifikuar.
[Ang: **Absolute majority**; Ser: **Apsolutna većina**]

Sistem parlamentar - Formë e qeverisjes e bazuar në supremacinë e organit legjislativ; sistem i qeverisjes në të cilin ekzekutivi sipas kushtetutës i jep llogari legjislativit.
[Ang: **Parliamentary system;** Ser: **Parlamentarni sistem]**

Sistemi Unikameral – Sistem parlamentar njëdhomësh.
[Ang: **Unicameral system;** Ser: **Jednodomni sistem]**

Sponsorues – Anëtari i cili e propozon projektligjin. Sponsorues mund të jetë edhe anëtari i Kuvendit apo qeveria.
[Ang: **Sponsor;** Ser: **Sponzor]**

Sundim i Ligjit – Epërsia e rregullave juridike dhe

kushtetuese ndaj njerëzve që jetojnë në një vend të caktuar.
[Ang: **Rule of law;** Ser: **Vladavina prava]**

Të drejtat kushtetuese – Të drejtat e garantuara me kushtetutë.
[Ang: **Constitutional rights;** Ser: **Ustavna prava]**

Thirrja në kuorum – Metoda e përdorur për të arritur prezencën e shumicës për transaksion të ligjshëm të punëve në takim.
[Ang: **Quorum call;** Ser: **Kvorumski poziv]**

Traktat – Marrëveshje formale me shkrim e bërë në mes të dy shteteve sovrane i nënshkruar nga përfaqësuesit e ligjshëm të secilit shtet, e që krijon apo kufizon të drejta dhe përgjegjësi të caktuara.
[Ang: Treaty; Ser: Sporazum]

Transkripta – Të dhëna të shkruara të shqyrtimeve gojore/debateve.
[Ang: Transcript; Ser: Transkript]

Transparenca – Zbulimi i plotë i saktë dhe me kohë i informatave.
[Ang: **Transparency;** Ser: **Transparentnost]**

Trupi zgjedhor (sin: zonë zgjedhore, elektorat) – organ i votuesve të cilët zgjedhin një përfaqësues për rajonin e tyre. Pjesëtari i trupit zgjedhor quhet zgjedhës.
[Ang: **Constituency;** Ser: **Birači izborne jedinice]**

Ulëset e rezervuara - Ulëset e rezervuara në parlament për individ ose grup specifik të individëve.
[Ang: **Reserved seats;** Ser: **Rezervisana mesta]**

Vendim i BE-së – Akt individual ligjor i Bashkimit Evropian i cili është i detyrueshëm vetëm për atë të cilit i adresohet.
[Ang: **EU Decision;** Ser: **Odluka EU]**

Veto – E drejta për të refuzuar lejimin e bërjes së diçkaje, posaçërisht të drejtës për të ndaluar një ligj që të kalojë apo marrjes së ndonjë vendimi.
[Ang: **Veto;** Ser: **Veto]**

Viti fiskal – Periudha dymbëdhjetëmujore që shfrytëzohet nga qeveria për

mbajtje të shënimeve, bërje të buxhetit, vendosje të tatimeve dhe aspekteve tjera të menaxhimit financiar.
[Ang: **Fiscal year;** Ser: **Fiskalna godina]**

Votëbesim – Testi për të vërtetuar nëse qeveria apo disa nga ministritë e saj ende kanë mbështetjen e shumicës absolute të deputetëve në organin legjislativ.
[Ang: Vote of confidence; Ser: Glasanje poverenja]

Votim Elektronik – Shfrytëzimi i pajisjeve elektronike dhe sistemeve të kompjuterizuara për të shënuar votat.
[Ang: **Electronic Voting;** Ser: **Elektronsko glasanje]**

Votim i njëzëshëm – Vota me marrëveshje të plotë të të gjithë atyre që kanë votuar.
[Ang: **Unanimous vote;** Ser: **Jednoglasno prihvatanje]**

Votimi - është metodë e zgjedhjes duke numëruar numrin e njerëzve në favor të secilës alternativë – zakonisht është hapi i fundit pas diskutimeve apo debateve. Krahaso me votim të hapur, votim të regjistruar dhe publikim të votimeve.
[Ang: **Voting;** Ser: **Glasanje]**

Votimi i hapur apo publik – Votimi përmes ngritjes së duarve apo forma tjera të të shprehurit publik.
[Ang: **Open or public voting;** Ser: **Otvoreno ili javno glasanje]**

Votimi i regjistruar – Votimi ku emrat e atyre që votojnë për dhe kundër një mocioni regjistrohen në regjistrat zyrtare të organit legjislativ apo të një nga komisioneve të tij. Votimi i regjistruar zakonisht merr njërën nga katër format në vijim: ndarja e anëtarëve, thirrja sipas rendit, votimi elektronik dhe votimi me letër.
[Ang: **Recorded vote;** Ser: **Zabeleženo glasanje]**

Votimi i vetëdijshëm - Votimi në organin legjislativ apo organet tjera shqyrtuese në të cilin deputetët janë të lirë të votojnë sipas gjykimeve apo besimeve të tyre dhe jodomosdoshmërishtë sipas udhëzimeve, politikave apo vendimeve të grupit të tyre parlamentar.
[Ang: **Conscience vote;** Ser: **Glas savesti]**

Zgjedhje të parakohshme – Zgjedhjet që mbahen si rezultat i shpërndarjes së parlamentit apo shkarkim të presidentit.
[Ang: **Early elections;** Ser: **Prevremeni izbori]**

Zgjedhjet - Veprimi me të cilin një organ apo institucion zgjidhet; procesi në të cilin njerëzit zgjedhin përfaqësuesit e tyre përmes votimit.
[Ang: **Elections;** Ser: **Izbori]**

Zyrtar i zgjedhur – Individ i cili i shërben publikut dhe i cili e ka marrë atë pozitë përmes zgjedhjeve.
[Ang: **Elected Official;** Ser: **Izabrani zvaničnik]**

PREDGOVOR

Priština, januar 2008.

Ovaj trojezični rečnik parlamentarnih izraza je najnovije izdanje koje je pripremila Centralna skupštinska jedinica OEBS-ove misije na Kosovu, koja svakodnevno radi na jačanju kapaciteta Skupštine Kosova.

Rečnik parlamentarnih izraza je još jedan važan doprinos za nastavak usmeravanja i usklađivanja procesa zakonodavstva na Kosovu. Rečnik je fokusiran na parlamentarne izraze koji se najčešće koriste u zakonodavnom procesu i skupštinskim postupcima, sa posebnom pažnjom na nove pojmove, nazive i koncepte koji su odomaćeni u parlamentu i EU. Rečnik teži da olakša rad pravnih službenika u Skupštini Kosova, ministarstvima i drugim zainteresovanim korisnicima ponudom definicija parlamentarnih pojmova na engleskom, albanskom i srpskom jeziku. Pošto su parlamentarne definicije kompleksne i stalno se menjaju, Rečnik se smatra promenljivim dokumentom koji je podložan dopunama i ažuriranju. Vaši predlozi i primedbe su dobrodošle na: glossary.omik@osce.org

I na kraju, Rečnik predstavlja čvrstu privrženost OEBS-ove misije na Kosovu kojom nastavlja da podržava reformu i funkcionisanje Skupštine Kosova kako bi nastavila da ispuni svoj mandat predstavljanja celog naroda Kosova.

Ambasador Tim Guldimann
Šef OEBS-ove misije na Kosovu

Abolicija – Poništiti ili ukinuti, posebno neku naviku.
[Eng: **Abolish**; Alb: **Shfuqizim**]

Abrogirati (sin: poništiti; opozvati) – ukinuti na primer jedan zakon zvaničnim ili merodavnim dejstvom. Abrogacija zakona se vrši od strane zakonodavnih tela, kao i od strane kompetentnog tela koji kontroliše ustavnost zakona (sudstvo).
[Eng: **Abrogate**; Alb: **Abrogim**]

Acquis Communautaire – Skup zakona EU koji su akumulirani do sada.
[Eng: **Acquis Communautaire**; Alb: **Acquis Communautaire**]

Ad hoc (sin: impromptu) - [Latinski "za to"] Osnovan za jednu posebnu svrhu, na primer *ad hoc* komitet ili radna grupa.
[Eng: **Ad hoc**; Alb: **Ad hoc**]

Administracija – Zvaničnici i agencije izvršnog tela koje vrše javne politike.
[Eng: **Administration**; Alb: **Administrata**]

Aklamacija – Postupak izbora neke osobe bez glasanja, obično zato što kandidat nije osporen ili nema drugog protivkandidata.
[Eng: **Acclamation**; Alb: **Aklamacion**]

Akt – Formalan proizvod jednog zakonodavnog ili savetodavnog tela, na primer statut.
[Eng: **Act**; Alb: **Akt**]

Amandman – (sin: prepravka, promena) – formalna revizija ili dopuna predložena ili izvršena u statutu, ustavu ili drugom zakonodavnom aktu.
[Eng: **Amendment**; Alb: **Amandamentimi**]

Amnestija (sin: opšte pomilovanje, zvanično oproštenje, odlaganje izvršenja kazne) – Pomilovanje ukazano od strane vlade pojedincu ili grupi osoba, obično zbog političkog ili krivičnog prekršaja.
[Eng: **Amnesty**; Alb: **Amnistia**]

Apsolutna većina – Većina svih onih koji imaju pravo da glasaju, bez obzira da li glasaju ili ne. Većina glasova iz ukupnog sastava zakonodavnog tela.

Uporedi sa prostom većinom i uslovnom većinom.
[Eng: **Absolute majority**; Alb: **Shumicë absolute**]

Autoritet – Zakonska prava jedne osobe ili tela da kontroliše, procenjuje, zabrani, ili usmerava dejstva drugih, na osnovu zakona, moralnosti, običaja ili pristanka; obično se koristi za opisivanje jednog javnog tela sa vladinim ili drugim javnim funkcijama koji reguliše aktivnosti i ponašanje drugih.
[Eng: **Authority**; Alb: **Autoritet**]

Birači izborne jedinice (sin: izborni okrug, sala za glasanje) – Glasačko telo koje odabira predstavnika njihove oblasti. Stanovnik izborne jedinice zove se birač.
[Eng: **Constituency**; Alb: **Trupi zgjedhor**]
Birokratija – Svaka velika, složena i rukovodeća administrativna struktura; hijerarhijska organizacija sa specijalizovanim poslom i složenim pravilima.
[Eng: **Bureaucracy**; Alb: **Burokraci**]

Bojkot – Odbijanje postupanja ili delovanja u jednom poslu u cilju postizanja izolacije protivnika, ili za postizanje povoljnijih uslova.
[Eng: **Boycott**; Alb: **Bojkotim**]

Bruto društveni proizvod (BDP) – Monetarna vrednost svih dobara i usluga koje se proizvedu u okviru granica zemlje u datoj godini, isključujući spoljnotrgovinsku razmenu.
[Eng: **Gross Domestic Product -GDP**; Alb: **Bruto Produkti Vendor (GDP)**]

Bruto nacionalni proizvod (BNP) – Monetarna vrednost svih dobara i usluga koje se proizvedu u zemlji u datoj godini, uključujući spoljnotrgovinsku razmenu.
[Eng: **Gross National Product - GNP**; Alb: **Bruto Produkti Kombëtar (BPK)**]

Budžet – Izjava o procenjenim prihodima i troškovima jedne organizacije ili vlade unutar jednog određenog vremenskog razdoblja.
[Eng: **Budget**; Alb: **Buxheti**]

Civilna služba (sin: javna služba) – Administrativne grane

vlade; grupa ljudi zaposlena u vladinim granama.
[Eng: **Civil service**; Alb: **Shërbim Civil**]

Čitanja – Faze kroz koje prolazi nacrt zakona; tj: prvo čitanje, drugo čitanje i treće čitanje. Nacrt zakona se uvodi kroz prvo čitanje i razmatra za vreme drugog i trećeg čitanja.
[Eng: **Readings**; Alb: **Leximet**]

Član (sin: klauzula) – Odvojen i jasan deo zakonodavnog akta.
[Eng: **Article**; Alb: **Neni**]

Član parlamenta (sin: poslanik) – Predstavnik koji je izabran od strane glasača u parlament, osoba koja ima pravo da sedi u parlamentu.
[Eng: **Member of Parliament**; Alb: **Deputetë**]

Član po položaju – Uopšte uzevši osoba koja, na osnovu pozicije koju drži ili znanja, je neslužbeno pripojena komitetu u funkciji koja je različita od osoblja koje vrši istraživanja ili konsultanata.
[Eng: **Ex-officio member**; Alb: **Anëtar sipas detyrës zyrtare**]

De facto - Postoji u stvarnosti iako nije formalno ili pravno priznato.
Uporedi sa de jure.
[Eng: **De facto**; Alb: **De facto**]

De jure - [Latinski: “regulisano pravom”] Postoji zato što je to ispravno ili regulisano zakonom.
Uporedi sa de facto.
[Eng: **De jure**; Alb: **De jure**]

Decentralizacija – Opšti termin za prenos vlasti i/ili odgovornosti sa centralne vlasti na lokalne institucije.
[Eng: **Decentralization**; Alb: **Decentralizim**]

Deklaracija – Formalna izjava, proklamacija ili najava.
[Eng: **Declaration**; Alb: **Deklarata**]

Dekret – Pravni akt nižeg reda koji se donosi od vlade i ima veze sa obavljanjem izvršnih funkcija.
[Eng: **Decree**; Alb: **Dekret**]

Direktiva EU – Jedan individualni pravni akt Evropske Unije koji nema šire pravne posledice za sve zemlje članice ili sve oblasti (stvar),

nego samo za onu oblast (stvar) ili zemlju kojoj je upućen.
[Eng: **EU Directive**; Alb: **Direktivë e BE-së**]

Dnevni red – Lista predmeta ili poslova koji će se osloviti tokom skupštinske sednice ili sednice jednog od njenih komiteta.
Uporedi sa Redosledom dokumenata.
[Eng: **Agenda**; Alb: **Rendi i Ditës**]

Dodatak – Dodatak jednom ustavnom ili zakonodavnom aktu, međunarodnom sporazumu ili drugom dokumentu, namenjen da reguliše materiju na detaljan način. Dodatak je obično sastavni deo jednog akta i ima isti pravni autoritet kao i sam akt.
[Eng: **Annex**; Alb: **Aneks**]

Dokazi - nešto (koristeći svedočenja i dokumente) što se koristi da bi se dokazala ili osporila navodna činjenica.
[Eng: **Evidence**; Alb: **Dëshmi**]

Dokument po redosledu – Službeni dokument koji navodi sve nezavršene predmete zakonodavnog tela.
Uporedi sa dnevnim redom.
[Eng: **Order paper**; Alb: **Fleta e renditjes**]

Donošenje pravnog akta (sin. donošenje, proglašenje, odobrenje) – Davanje zakonske sankcije i izvršnog odobrenja za sprovođenje nacrta zakona čime se on ustanovljava kao zakon.
[Eng: **Enactment**; Alb: **Hyrja në fuqi**]

Drugi krug glasanja – Drugi krug i glasanja za jednog kandidata.
[Eng: **Runoff**; Alb: **Raundi i dytë i votimit**]

Drugo čitanje – Faza zakonodavnog procesa gde zakonodavno telo razmatra i odlučuje o predloženim amandmanima na nacrt zakona. Zakon može biti odobren kroz drugo čitanje.
[Eng: **Second reading**; Alb: **Leximi i dytë**]

Dvosmislenost – Nesigurnost oko značenja ili namere, kao na primer u pojmovima ugovora jedne statutarne zakonske odredbe. Postoje dve vrste pravne dvosmislenosti: 1) latentna dvosmislenost: je dvosmislenost koja nije u

sklopu dokumenta, ali je očevidna prilikom primene ili izvršavanja uslova dokumenta. 2) očigledna dvosmislenost koja prozre od dokumenta.
[Eng: **Ambiguity**; Alb: **Dykuptimësi**]

Elektronsko glasanje – Korišćenje elektronske opreme i kompjuterizovanih sistema da bi se sistematizovali rezultati glasanja.
[Eng: **Electronic Voting**; Alb: **Votim Elektronik**]

Etapa odbora – Detaljna studija članova zakona od strane odbora, ova etapa, koja se može sastojati i od saslušavanja svedoka, je prva na kome se mogu predložiti amandmani za specifične odredbe nacrta zakona.
[Eng: **Committee Stage**; Alb: **Faza e komisionit**]

E-vlada - Korišćenje informacione tehnologije (IT), a naročito interneta, kao sredstva da bi se postigla transparentnija i efikasnija vlada.
[Eng: **E-government**; Alb: **Qeverisje elektronike**]

Evropska Komisija – Izvršno telo Evropske Unije koje je zaduženo za primenu osnovnih sporazuma, upravu i kontrolu. Evropska komisija se sastoji od Komesara (jedan iz svake zemlje članice), na čelu sa Predsednikom Evropske komisije. Svaka zemlja članica bira predstavnika za Komisiju, ali konačna lista i predsednik se biraju od strane Evropskog parlamenta.
[Eng: **European Commission**; Alb: **Komisioni Evropian**]

Evropska Unija – Supranacionalna evropska organizacije koja je osnovana Sporazumom o osnivanju Evropske zajednice za ugalj i čelik (ECSC) u Parizu 1951 godine. Evropska Unija se dalje razvila u Evropsku ekonomsku zajednicu i Euro-Atom (preko sporazuma iz Rima iz 1957). Danas je poznata kao Evropska Unije (preko sporazuma iz Maastrichta iz 1991).
[Eng: **European Union**; Alb: **Bashkimi Evropian**]

Evropski Parlament – Predstavničko telo Evropske Unije, koje je sastavljeno od članova izbranih na evropskim izborima a koji se organizuju svakih 5 godina.

[Eng: **European Parliament**; Alb: **Parlamenti Evropian**]

Finansijsko obelodanjivanje – Obaveštavanje javnosti o određenim finansijskim detaljima u skladu sa zakonom od strane kandidata, političkih partija ili drugih političkih entiteta uključenih u izbore.
[Eng: **Financial disclosure**; Alb: **Raportim Financiar**]

Fiskalna godina – Dvanaestomesečni period koji se koristi od strane vlade za vođenje evidencija, budžetiranje, oporezivanje, i druge aspekte finansijskog upravljanja.
[Eng: **Fiscal year**; Alb: **Viti fiskal**]

Generalni sekretar (sin: činovnik) – Glavni administrativni službenik tela ili organizacije.
[Eng: **Secretary General**; Alb: **Sekretari i përgjithshëm**]

Glas savesti – Glas na zakonodavnom telu ili drugom savetodavnom telu u kome su članovi slobodni da glasaju na osnovu svojih procena ili verovanja, a ne obavezno na osnovu smernica, politika ili odluka njihove parlamentarne grupe.
[Eng: **Conscience vote**; Alb: **Votimi i vetëdijshëm**]

Glasanje – je metod biranja gde se broje ljudi koji su u korist određene alternative – obično kao konačni korak koji sledi diskusije ili debate.
Uporedi sa glasanjem, zabeleženim glasanjem i objavljenim glasanjem.
[Eng: **Voting**; Alb: **Votimi**]
Glasanje poverenja - Test da bi se ustanovila da li vlada ili neka njena ministarstva joj uvek imaju podršku apsolutne većine članova zakonodavnog tela.
[Eng: **Vote of confidence**; Alb: **Votëbesim**]

Građanska inicijativa - (1) Grupa osoba koji se dobrovoljno udružuju na osnovama jedne zajedničke ideje, interesa, pogleda ili cilja. (2) Grupa građana koja ispunjava određeni zakonski prag i koji mogu pokrenuti nacrt zakona pomoću peticije.
[Eng: **Citizen's initiative**; Alb: **Iniciative qytetare**]

Građansko društvo – Sastoji se od grupa udruženja i članskih organizacija koje okupljaju

zajedno građane da deluju u jednom političkoj oblasti ili politici.
[Eng: **Civil society**; Alb: **Shoqëri civile**]

Građansko učešće – Proisteklo od, ili povezano sa dejstvima građana koji rade zajedno sa vladinim zvaničnicima na postizanju zajedničkog cilja.
[Eng: **Civic Participation**; Alb: **Pjesëmarrja civile**]

Grupe za pritisak - (sin: interesne grupe, grupe za javno zagovaranje) – Grupa ljudi ili organizacija koje su se udružile oko nekog zajedničkog interesa i ustanovile da bi se borile za promene i uticale na službenu politiku.
Uporedi sa lobijem.
[Eng: **Pressure group**; Alb: **Grup i presionit**]

Hitna stvar - Stvar koja je u vezi sa stvarnom hitnom situaciju koja ne može da dođe na dnevni red Skupštine u razumnom vremenu drugim sredstvima i o kojoj Skupština donosi odluku.
[Eng: **Urgent matter**; Alb: **Çështje urgjente**]

Imunitet – Specijalni status člana parlamenta koji se definiše ustavnim odredbama koje ga/ju štite od odgovornosti za govore ili glasanje za vreme njenog/njegovog rada kao i hapšenja ili sudskog gonjenja. Oslobađanje od imuniteta zahteva glasanje parlamenta ili druga sredstva kako se predviđa u zakonu.
[Eng: **Immunity**; Alb: **Imunitet**]

Inauguracija – Ceremonija na kojoj se formalno izabrani funkcioner ili telo uključuje u službu.
[Eng: **Inauguration**; Alb: **Inaugurim**]

Inicijativa/predlog – Pismena ili usmena prijava koja zahteva od skupštine da se uvede predmet za razmatranje i /ili debatu.
[Eng: **Motion**; Alb: **Mocion**]

Institucija – Organizacija ili grupa povezanih organizacija koje su stvorene da služe određenoj svrsi.
[Eng: **Institution**; Alb: **Institucion**]

Interesne grupe (sin. grupe za lobiranje, grupe za vršenje

pritisaka) – Grupe koje se sastoje od ljudi koji slično misle koje se okupljaju da bi radile na zajedničkom cilju i traže da utiču na javnu politiku.
[Eng: **Interest groups**; Alb: **Grupet e interesit**]

Interpelacija – Formalno pravo parlamenta da podnese formalna pitanja vladi ili vladinom službeniku.
[Eng: **International law**; Alb: **Interpelancë**]

Izabrani zvaničnik - Pojedinac koji obavlja dužnost u javnom svojstvu koji je dobio poziciju preko izbora.
[Eng: **Elected Official**; Alb: **Zyrtar i zgjedhur**]

Izbori - Akcija preko kojoj je jedan organ ili institucija izabran, proces u kome ljudi biraju svoje predstavnike preko glasanja.
[Eng: **Elections**; Alb: **Zgjedhjet**]

Izborna kvota - Prag od minimalnog broja glasova neophodnih da bi se dobilo mesto u izbornom sistemu proporcionalnog zastupanja.
[Eng: **Electoral quota**; Alb: **Pragu zgjedhor**]

Izborno telo – Stanovništvo koje se kvalifikuje da glasa da izabere kandidate ili politička tela da ih predstavljaju u zakonodavnom telu.
[Eng: **Electorate**; Alb: **Elektorati**]

Izvestilac – Član komiteta koji je imenovan od strane komiteta da bi izvestio o nacrtu zakona na sastancima zakonodavnog tela ili samog komiteta.
[Eng: **Rapporteur**; Alb: **Raportuesi**]

Izvršna grana – Grana vlade odgovorna za stupanje na snagu i sprovođenje zakona; grana vlade koja ne predstavlja sudstvo i zakonodavstvo.
[Eng: **Executive**; Alb: **Ekzekutiv**]

Javni sektor – Institucije centralne i lokalne vlade, organizacije i agencije kao i poslovni sektor, industrije i usluge koje su u vlasništvu i kontrolišu se od strane vlade.
[Eng: **Public sector**; Alb: **Sektori Publik**]

Jednodomni sistem – parlamentarni sistem sa jednim domom.
[Eng: **Unicameral system**; Alb: **Sistemi Unikameral**]

Jednoglasno prihvatanje – Glasanje koje izražava saglasnost svih onih koji glasaju.
[Eng: **Unanimous vote**; Alb: **Votim i njëzëshëm**]

Kabinet – Vladino telo, sastavljeno od ministara vladinih resora i predsednika vlade.
[Eng: **Cabinet**; Alb: **Kabinet**]

Kandidat - Osoba koja je nominovana, ili predložena od strane političkih entiteta kao kandidat za javnu funkciju.
[Eng: **Nominee**; Alb: **I nominuar**]

Klauzula koja daje ovlašćenje – Deo nacrta zakona koji daje odgovarajućem organu ovlašćenje da odredbe nacrta zakona stupe na snagu.
[Eng: **Enabling clause**; Alb: **Dispozitat e hyrjes në fuqi**]

Koalicija – Savez između dva ili više političkih entiteta ili entiteta civilnog društva.
[Eng: **Coalition**; Alb: **Koalicion**]

Koaliciona vlada – Parlamentarna vlada u kojem je kabinet sastavljen od članova više od jedne političke partije.
[Eng: **Coalition government**; Alb: **Qeveri e koalicionit**]

Kod ponašanja (sin: kod sukoba interesa) – Propis koji obezbeđuje zajedničke standarde za izbegavanje sukoba privatnih interesa sa javnim dužnostima i funkcijama.
[Eng: **Code of conduct**; Alb: **Kodi i Mirësjelljes**]

Kraj sesije – Kraj sesije parlamenta. Uporedi sa odlaganjem i raspuštanjem skupštine.
[Eng: **Prorogation**; Alb: **Ndërprerje e punimeve**]

Kriterijumi za pristupanje (sin: kriterijumi iz Kopenhagena) – pravila koja definišu da li je neka zemlja kvalifikovana da se pridruži Evropskoj Uniji. Kriterijumi zahtevaju da država mora imati institucije koje će očuvati demokratsku vladavinu i ljudska prava, funkcionalnu tržišnu privredu, i da će država prihvatiti obaveze i namere EU (uključujući tu i *acquis communautaire*).

[Eng: **Accession criteria**; Alb: **Kriteret e hyrjes**]

Kvalifikovana većina – Odluka doneta glasanjem sa pragom većim od 50%.
Uporedi sa apsolutnom većinom i prostom većinom.
[Eng: **Qualified majority**; Alb: **Shumica e kualifikuar**]

Kvorum - Potreban broj članova zakonodavnog ili drugog deklarativnog tela koji omogućuje donošenje validnih odluka.
[Eng: **Quorum**; Alb: **Kuorum**]

Kvorumski poziv – Metod koji se koristi da se ustanovi prisustvo većine za zakonit rad i donošenje odluka na sastanku.
[Eng: **Quorum call**; Alb: **Thirrja në kuorum**]

Lobi – Grupa boraca i predstavnika određenih interesa koji pokušavaju da utiču na politiku po određenom pitanju.
[Eng: **Lobby**; Alb: **Lobimi**]

Mandat – Ovlašćenje da se izvršavaju određene funkcije za određeni period vremena.
[Eng: **Mandate**; Alb: **Mandati**]

Međunarodno pravo - Skup pravnih pravila i normi koje regulišu aktivnosti van pravnih granica pojedinih zemalja.
[Eng: **International law**; Alb: **E drejta ndërkombëtare**]

Ministar – Član vlade odgovoran za jedan ili više departmana u vladi; on ili ona je takođe član kabineta.
[Eng: **Minister**; Alb: **Ministër**]

Ministar kabineta – Član kabineta, šef jednog vladinog resora.
[Eng: **Cabinet Minister**; Alb: **Ministër i kabinetit**]

Ministarstvo - Vladino odeljenje koje se bavi sa pojedinom aktivnošću ili oblasti.
[Eng: **Ministry**; Alb: **Ministri**]

Moratorijum – Formalno dogovoreni period za vreme koga se suspenduje specifična aktivnost ili planirana aktivnost.
[Eng: **Moratorium**; Alb: **Moratorium**]

Nacrt zakona - Predlog za zakon koji je podnet zakonodavnom telu preko prijemne kancelarije na raspravu i glasanje.

[Eng: **Draft law**; Alb: **Projektligj**]

Neparlamentarni jezik – Reči koje se koriste u parlamentu protivno parlamentarnoj etici, koje se smatraju primitivnim i uvredljivim.
[Eng: **Unparliamentary language**; Alb: **Gjuhë joparlamentare**]

Nepotizam – Favorizovanje iskazano od nekoga ko je na vlasti prema rođacima i prijateljima naročito kod njihovog imenovanja a naročito na pozicije u vlasti gde mogu imati korist ili uticaj.
[Eng: **Nepotism**; Alb: **Nepotizmi**]

Nevladina organizacija NVO – Međunarodna, nacionalna ili transnacionalna organizacija sa privatnim članstvom. Primeri uključuju religijske i humanitarne organizacije; neprofitne organizacije koje nisu u vezi sa bilo kojom vladom koja radi po sopstvenom nahođenju naročito u oblasti ljudskih prava, omogućavajući hitnu pomoć ili pomoć da bi se ohrabrio održivi razvoj.
[Eng: **Non-governmental organization - NGO**; Alb: **Organizatë joqeveritare OJQ**]

Nezavisni kandidat – Pojedinac koji se takmiči na izborima a da nije deo liste kandidata registrovane političke partije, koalicije ili građanske inicijative.
[Eng: **Independent candidate**; Alb: **Kandidat i Pavarur**]

Normativni akt – Bilo koji zakon, dekret, odluka, propis, administrativna uredba, instrukcija, odluka, naredba ili drugi akt koji se priznaje ili se njega predstavlja imajući pravnu snagu u okviru određene teritorije od strane bilo koje javne vlasti takve teritorije; bilo koji međunarodni sporazum koji međunarodno pravo smatra da je obavezujući.
[Eng: **Normative act**; Alb: **Akt normativ**]

Obaranje - Akt (od strane zakonodavstva) kojim se poziva na sklanjanje iz službe izabranog funkcionera, tako što se daje pismena optužba vezano za navodno neodgovarajuće ponašanje funkcionera.
[Eng: **Impeachment**; Alb: **Impiçment**]

Objavljeno glasanje – proces uzimanja registrovanih glasova i obezbeđivanje da rezultat svih koji su na listi sa pojedinačnim imenima glasača kao i ukupni rezultati budu saopšteni javnosti.
[Eng: **Published voting**; Alb: **Publikim i votimeve**]

Obustava – Završetak sednice za taj dan, sa utvrđenim satom i danom naredne sednice.
Uporedi sa raspuštanjem i odgađanjem.
[Eng: **Adjournment**; Alb: **Shtyrje**]

Odbor – Grupa imenovanih ili izabranih lica koji će uzeti na razmatranje, odlučiti ili rukovoditi predmetom. Postoji nekoliko vrsta zakonodavnih komiteta: vodeći odbor, funkcionalni odbor, glavni odbor, ad hoc odbor.
[Eng: **Committee**; Alb: **Komision**]

Odborsko saslušavanje – Sastanak sazvan od strane odbora u cilju dobijanja dokaza. Saslušavanja se mogu održati za jednu posebnu temu, ili pojedini zakonodavni predlog.
[Eng: **Committee hearing**; Alb: **Dëgjim i komisionit**]

Odgovornost – Priznavanje i preduzimanje odgovornosti za dejstva, odluke i politike, uključujući tu i obavezu izveštavanja i objašnjavanja posledica koje slede.
[Eng: **Accountability**; Alb: **Llogaridhënie**]

Odluka EU – Jedan individualni pravni akt Evropske Unije koji obavezuje samo onoga na koga je naslovljen.
[Eng: **EU Decision**; Alb: **Vendim i BE-së**]

Odobrenje – Prihvatanje ili potvrđivanje jednog akta ili odluke od strane određenog tela.
[Eng: **Approval**; Alb: **Aprovim**]

Opoziciona partija – Politička partija koja nije ni u okviru vladine partije ni deo koalicije partija koje formiraju vladu.
[Eng: **Opposition party**; Alb: **Parti opozitare**]

Opstrukcija – smetnje kod valjane primene zakona,

pravosuđa ili zakonodavnog procesa.
[Eng: **Obstruction**; Alb: **Pengim**]

Opstrukcija – Opstruktivna taktika koja se sastoji od korišćenja ili brojnih ili preterano dugačkih govora da bi se odugovlačilo sa poslom zakonodavnog tela ili komiteta.
[Eng: **Filibuster**; Alb: **Obstruksionist**]

Opšta saglasnost (sin: konsenzus) – Jedno mišljenje ili odluka prihvaćena od strane svih u vezi jednog predmeta.
[Eng: **Consensus**; Alb: **Konsensus**]

Otvorena lista – Tip glasanja u proporcionalnom sistemu predstavljanja u kome birači ne samo da izražavaju njihovo opredeljenje za željene političke entitete nego takođe mogu izraziti njihovo opredeljenje za jednog ili nekoliko kandidata u okviru liste političkog entiteta.
[Eng: **Open list**; Alb: **Lista të hapura**]

Otvoreno ili javno glasanje - Glasanje podignutim rukama ili drugim formama javnog izražavanja.
[Eng: **Open or public voting**; Alb: **Votimi i hapur apo publik**]

Ovlašćenje – Pismeni pravni instrument izdat od strane javnog autoriteta kojim ovlašćuje pomenutog nosioca da, u skladu sa tu utvrđenim uslovima, izvršava specifičnu aktivnost ili projekt.
[Eng: **Authorization**; Alb: **Autorizim**]

Parlament - vidi Skupština.

Parlamentarna grupa (sin: poslanička grupa) – *Skupština Kosova:* Udruženje od ne manje od 5%, najmanje 6 članova Skupštine koji su informisali Predsednika i Predsedništvo o njihovoj nameri da deluju kao parlamentarna grupa.
[Eng: **Parliamentary Group**; Alb: **Grup Parlamentar**]

Parlamentarna procedura – Skup pravila koja vladaju procesom donošenja odluka koji se koriste u radu kod dogovora u skupštini.
[Eng: **Parliamentary procedure**; Alb: **Procedura Parlamentare**]

Parlamentarna sednica/zasedanje - Period u kome zakonodavno telo održava sednice jedne za drugom.
[Eng: **Parliamentary Session**; Alb: **Sesion Parlamentar**]

Parlamentarni sistem – Oblik vlade koji se zasniva na supremaciju zakonodavnog tela; sistem vlade u kome je funkcioner ustavno odgovoran prema zakonodavstvu.
[Eng: **Parliamentary system**; Alb: **Sistem parlamentar**]

Parlamentarno udruženje (sin: prijateljske grupe) – Međunarodno udruženje koje obezbeđuje forum za razmenu ideja i informacija i deljenje znanja i iskustva kroz lični kontakt . Osnovne aktivnosti ovih udruženja uključuju razmene, konferencije i seminare o različitim predmetima.
[Eng: **Parliamentary association**; Alb: **Asociacion Parlamentar**]

Partijska disciplina – Kontrola koju partija vrši nad pozicijama svojih članova i nad načinom na koji članovi glasaju.
[Eng: **Party discipline**; Alb: **Disiplinimi partiak**]

Period izborne kampanje – Politička aktivnost, uključujući sastanke, govore, demonstracije, parade itd. i korišćenje medija, sa namerom da se informiše izborna baza o platformi pojedinog kandidata ili političke partije da bi se dobila podrška glasača.
[Eng: **Electoral campaign period**; Alb: **Periudha e Fushatës zgjedhore**]

Peticija – Formalni zahtev koji je napravljen Skupštini kroz pismeni dokument koji su potpisali glasači.
[Eng: **Petition**; Alb: **Peticioni**]

Plan delovanja – Dokument koji definiše ciljeve i opisuje zajedničku viziju i načela koja rukovode za postizanje svrha i ciljeva. Jedan plan delovanja može definisati ko će uraditi šta, kada i kako.
[Eng: **Action plan**; Alb: **Plan Veprimi**]

Podela vlasti – Podela vladinih ovlašćenja u grane i to svaka sa specifičnim i posebnim dužnostima.
[Eng: **Separation of powers**; Alb: **Ndarja e pushteteve**]

Pod-odbor– pododeljenje komiteta ili odbora koji izveštava i izvršava rad u ime komiteta.
[Eng: **Sub-committee**; Alb: **Nën-komisioni**]

Podzakonski akti – Zakonodavstvo izdato od strane vlasti koje nisu vlada i koji zavise od nadređenog ili vrhovne vlasti što se tiče svoje legitimnosti.
[Eng: **Sub-legal acts**; Alb: **Aktet nënligjore**]

Politička partija – Dobrovoljna politička organizacija koja je napravljena da utiče na politički proces, sakupljajući ljude sa sličnim političkim ciljevima i mišljenjima i koja se takmiči u izbornom procesu.
[Eng: **Political party**; Alb: **Parti Politike**]

Pomoćnik odbora – Lice koje pomaže odbor na razmatranju zakonodavstva, unajmljivanju eksperata i drugih zadataka po potrebi.
[Eng: **Committee Assistant**; Alb: **Ndihmës i Komisionit**]

Poništenje – Akt proglašavanja ništavnim ili nevažećim.
[Eng: **Annulment**; Alb: **Anulim**]

Portfolio – Naročita dužnost ili specifično područje odgovornosti ministra ili člana vlade.
[Eng: **Portfolio**; Alb: **Portofol**]

Pravosudno razmatranje (uvid) - (1) Ustavno pravo sudova da procene kompatibilnost zakonodavnih i izvršnih akata sa ustavom; (2) ovlašćenje suda da razmotri akcije ostalih ogranaka vlade.
[Eng: **Judicial review**; Alb: **Shqyrtim gjyqësor**]

Pravosuđe – Ogranak vlade koji je odgovoran za tumačenje zakonodavnih i ostalih pravnih akata i rukovođenje pravosuđem; sistem sudova.
[Eng: **Judiciary**; Alb: **Gjyqësori**]

Preambula – Deo zakona koji prethodi glavnom tekstu i koji navodi razloge za njegovo uvođenje i ciljeve koje želi da dostigne.
[Eng: **Preamble**; Alb: **Preambula**]

Predlog za neukazivanje poverenja – Inicijativa koja,

ako se usvoji, nagoveštava da je vlada izgubila poverenje zakonodavnog tela, što rezultira u obaveznoj ostavci vlade.
[Eng: **Motion of non-confidence**; Alb: **Kërkesa për votëbesim**]

Predsedavajući (sin: predsedavati, predsedavajući službenik) – Predsedavajući zvaničnik jednog komiteta ili sastanka.
[Eng: **Chairperson**; Alb: **Kryesues**]

Predsedavajući odbora – Lice koje nadgleda rad odbora dodelom rada članovima odbora, postavlja dnevni red sastanaka odbora i rukovodi sastancima komiteta.
[Eng: **Committee Chairperson**; Alb: **Kryesues i Komisionit**]

Predsednik Skupštine (sin: govornik) – Predsedavajući zvaničnik zakonodavne skupštine koji predsedava sve sastanke skupštine na pošten, uredan i nepartijski način.
[Eng: **Assembly President**; Alb: **Kryetari i Kuvendit**]

Predsedništvo – Kolektivno administrativno i vladino telo koje postoji oko neke funkcije ili zakonodavnog tela.
[Eng: **Presidency**; Alb: **Presidenca**]

Prelazna vlada – Vlada koja služi u vreme tranzicije od prethodne vlade do novokonstituisane vlade.
[Eng: **Interim government**; Alb: **Qeveri e përkohshme**]

Premijer – (sin: Premijer, Kancelar) – Najviše rangirani vladin službenik, šef vlade.
[Eng: **Prime Minister**; Alb: **Kryeministër**]

Preporuka EU – Jedna generalna instrukcija što se tiče toga kako će se sprovoditi ili primenjivati politika Evropske Unije.
[Eng: **EU Recommendation**; Alb: **Rekomandim i BE-së**]

Prevremeni izbori – Izbori koji su održani kao rezultat raspuštanja parlamenta ili razrešenja predsednika.
[Eng: **Early elections**; Alb: **Zgjedhje të parakohshme**]

Primena – Sprovoditi ili izvršavati; staviti nešto u funkciju ili akciju.

[Eng: **Implementation**; Alb: **Implementim**]

Princip najvećeg broja glasova (sin: Pobednik nosi sve) - Najjednostavniji način izbornog sistema, kandidat koji dobije najviše glasova pobeđuje, ili odnosi sve, čak i ako je dobio manje od 50 posto glasova.
[Eng: **First-past-the-post**; Alb: **I pari e merr postin**]

Pristupanje – Proces kojim jedna nacija postaje strana u paktu koji je od ranije na snazi među drugim nacijama.
[Eng: **Accession**; Alb: **Hyrje**]

Procedura - Specifični metod za sprovođenje zakonodavnih ili pravnih akcija.
[Eng: **Procedure**; Alb: **Procedurë**]

Proceduralna inicijativa – Inicijativa koja se bavi vođenjem rada zakonodavnog tela.
[Eng: **Procedural motion**; Alb: **Kërkesë procedurale**]

Proces pristupanja – Proces kojim jedna nacija postaje strana u ugovoru koja je već ranije usvojena od strane drugih nacija. Ovaj izraz se obično koristi kao sinonim za *pristanak, ratifikaciju*, *prihvatanje* ili *usvajanje*, i koristi se ako je ugovor *otvoren* za učešće novih država članica procesom pristupanja, ili pod uslovom da su sve ostale članice saglasne pristupanju novog člana. U prvom slučaju *pristupanje* podrazumeva *direktno učešće* nove zemlje članice u sporazum, bez ikakve modifikacije originalnog sporazuma. U potonjem slučaju, *pristupanje* nove države članice zahteva postizanje novog sporazuma između svih strana koje su članice.
[Eng: **Accession process**; Alb **Procesi i Hyrjes**]

Proglašenje zakona – Čin stupanja zakona ili propisa na snagu.
[Eng: **Promulgation of law**; Alb: **Shpallje e ligjit**]

Propis (regulativna mera) EU – Opšti pravni akt koji se primenjuje na sve zemlje članice.
[Eng: **EU Regulation**; Alb: **Rregullore e BE-së**]

Proporcionalno predstavljanje – Izborni

sistem gde je broj osvojenih sedišta povezan direktno sa brojem glasova datih svakoj partiji.
[Eng: **Proportional representation**; Alb: **Përfaqësim Proporcional**]

Prosta većina – Većina od svih onih koji glasaju na pojedinim izborima.
Uporedite sa apsolutnom većinom i kvalifikovanom većinom.
[Eng: **Simple majority**; Alb: **Shumica e thjeshtë**]

Protokol - (1) Ceremonijalna procedura i maniri koji se poštuju od strane šefova država, diplomata, najviših vladinih i međuvladinih organizacija. (2) Sporazum koji nadopunjuje prohodni sporazum.
[Eng: **Protocol**; Alb: **Protokolli**]

Proučavanje svakog člana pojedinačno – Finalna faza razmatranja nacrta zakona od strane komiteta, uključujući tu i detaljno proučavanje njegovih odredba. Svaki član nacrta zakona proučava se pojedinačno.
[Eng: **Article-by-article study**; Alb: **Shqyrtimi-nen-për-nen**]

Prvo čitanje – Prva prezentacija nacrta zakona, faza u parlamentarnim postupanjima na kojoj se dobija dozvola da se nastavi sa radom na nacrtu zakona.
[Eng: **First reading**; Alb: **Leximi i parë**]

Radni dan – Dan u nedelji of Ponedeljka do Petka uključujući i ova dva dana, osim javnih praznika, u nedelji kada Skupština normalno zaseda.
[Eng: **Working day**; Alb: **Ditë pune**]

Raspuštanje – Kraj rada pravnog tela pre nego što je njegov period za koji je imenovano/mandat istekao.
Uporedi sa prekidom sednice, odlaganje i prekida skupštine, raspuštanje.
[Eng: **Dissolution**; Alb: **Shpërndarje**]

Ratifikacija – Formalna potvrda od strane zemlje obično kroz zakonodavnu akciju, da će se ona pridržavati uslova sporazuma ili konvencije.
[Eng: **Ratification**; Alb: **Ratifikim**]

Referendum – Proces upućivanja nekog političkog ili

pravnog pitanja ljudima na konačno odlučivanje putem javnog glasanja.
[Eng: **Referendum**; Alb: **Referendumi**]

Revizija – Ispitivanje podataka sa računovodstva, ili usklađenosti jednog pojedinca, organizacije, sistema, procesa, projekta ili proizvoda sa postavljenim standardima. Revizije se vrše za konstatovanje važnosti i pouzdanosti unutrašnje kontrole jednog sistema.
[Eng: **Audit**; Alb: **Auditimi**]

Rezervisana mesta – Mesta rezervisana u parlamentu za specifične pojedince ili grupe pojedinaca.
[Eng: **Reserved seats**; Alb: **Ulëset e rezervuara**]

Rezolucija – Pismena inicijativa koja izražava volju zakonodavnog ili deklarativnog tela kroz glasanje.
[Eng: **Resolution**; Alb: **Rezolutë**]

Sadržinski predlog – Samodovoljan nezavisan predlog podnet za odobrenje od strane Skupštine koncipiran na takav način da može da izrazi odluku skupštine.
[Eng: **Substantive motion**; Alb: **Mocion substantiv**]

Sednica iza zatvorenih vrata - Saslušanje koje se dešava bez prisustva javnosti ili medija.
[Eng: **In camera hearing**; Alb: **Seancë me dyer të mbyllura**]

Sekretar odbora (sin: koordinator odbora, zapisničar odbora) – proceduralni službenik koji deluje kao administrativni službenik i savetnik za parlamentarne procedure jednog odbora. Sekretar odbora drži zapisnik sa postupaka na svim sastancima odbora i može sastaviti pravila o proceduralnim pitanjima za predsedavajućeg odbora.
[Eng: **Committee secretary**; Alb: **Sekretari i komisionit**]

Skupština (sin: parlament, zakonodavno telo) – Izabrano predstavničko telo koje ima zakonodavnu vlast.
[Eng: **Assembly**; Alb: **Kuvendi**]

Službeni list (sin: glasnik) – Službene novine koje objavljuju tekstove o novim zakonima i vladinim odlukama.
[Eng: **Official gazette**; Alb: **Gazeta Zyrtare**]

Sponzor – Član koji predlaže nacrt zakona. Sponzor može da bude član skupštine ili vlade.
[Eng: **Sponsor**; Alb: **Sponsorues**]

Sporazum – Formalni, pismeni sporazum napravljen između dve suverene države potpisan od strane službenih predstavnika svake države koji stvara ili ograničava određena prava i odgovornosti.
[Eng: **Treaty**; Alb: **Traktat**]

Staviti na razmatranje - Staviti dokument pred zakonodavno telo ili zakonodavni komitet za razmatranje.
[Eng: **Table a document**; Alb: **Futja e një dokumenti në rend dite**]

Sukob interesa – Stanje u kome postoji sukob između javnih i privatnih interesa jedne osobe koja je na službenom položaju, ili sukob između različitih položaja koje takav zvaničnik može imati.
[Eng: **Conflict of interest**; Alb: **Konflikt i interesit**]

Svedočenje – navođenje šta znate kao svedok.
[Eng: **Testify**; Alb: **Dëshmim**]

Svedok ekspert – Osoba koja je pozvana da se pojavi pred komitetom da bi dala mišljenje o pojedinačnom pitanju ili dala tehnički savet što se tiče nacrta zakona.
[Eng: **Expert Witness**; Alb: **Dëshmitar ekspert**]

Transkript – Pismena beleška usmenih razmatranja /debata.
[Eng: **Transcript**; Alb: **Transkripta**]

Transparentnost – Potpuno, tačno, i pravovremeno davanje informacija.
[Eng: **Transparency**; Alb: **Transparenca**]

Treće čitanje - Konačna faza napretka nacrta zakona kroz zakonodavni proces u kome se nacrt zakona podnosi za konačno odobrenje.
[Eng: **Third reading**; Alb: **Leximi i tretë**]

Ustav – Osnovni zakon jedne države, uspostavlja karakter i organizaciju njene vlade, opisuje opseg i ograničenja njene suverene vlasti i način sprovođenja vlasti.

[Eng: **Constitution**; Alb: **Kushtetuta**]

Ustavna prava - Prava koja su garantovana ustavom.
[Eng: **Constitutional rights**; Alb: **Të drejtat kushtetuese**]

Ustavni sud – Jedno posebno državno telo koje nadzire i izvršava vlast vezano za ustavnost zakona i drugih opštih pravnih akata.
[Eng: **Constitutional Court**; Alb: **Gjykatë Kushtetuese**]

Ustavni zakon – suština zakona koja proizilazi iz ustava i koja se prvenstveno bavi vladinim ovlašćenjima, pravima građana i slobodama građana.
[Eng: **Constitutional law**; Alb: **E drejta Kushtetuese**]

Uzdržavanje – Namerno se uzdržati od vršenja jedne dužnosti ili postupka, posebno uzdržavanje od glasanje.
[Eng: **Abstention**; Alb: **Abstenim**]

Van reda - Suprotno pravilima parlamentarne procedure. Ovaj izraz može da se primeni na inicijative, nacrte zakona ili bilo koju intervenciju koja ide suprotno pravilima zakonodavnog tela.
[Eng: **Out of order**; Alb: **E parregullt**]

Veto – Pravo da se odbije da se dozvoli da nešto bude urađeno, naročito pravo da se zaustavi da zakon bude donošen ili da se donese neka odluka.
[Eng: **Veto**; Alb: **Veto**]

Vitalni interes - Predmet ili pitanje koje ima direktni značaj za pojedinca ili grupu pojedinača.
[Eng: **Vital interest**; Alb: **Interes vital**]

Vladavina prava – nadmoć pravnih i ustavnih pravila nad ljudima koji žive u okviru određene pravne nadležnosti.
[Eng: **Rule of law**; Alb: **Sundim i Ligjit**]

Vreme za pitanja (sin: period za pitanja) - Posebno vreme izdvojeno u dnevnom redu plenarne sednice kada premijer i ministar odgovaraju pitanja postavljena od strane zakonodavnog tela.
Uporedi sa interpelacijom.
[Eng: **Question time**; Alb: **Koha për pyetje**]

Zabeleženo glasanje - (sin: glasanje kod podele, stalno glasanje) – Glasanje gde se imena onih koji glasaju za i protiv inicijative registruju u zvanični zapisnik zakonodavnog tela ili nekog od njegovih komiteta. Zabeleženo glasanje obično ima jednu od četiri forme: podela članova, registrovanje na listi, elektronsko glasanje ili glasanje na cedulji.
[Eng: **Recorded vote**; Alb: **Votimi i regjistruar**]

Zakletva – Svečano obećanje dato u smislu odgovornosti kod svedočenja o istinitosti izjave ili verifikovanju date izjave.
[Eng: **Oath**; Alb: **Betim**]

Zakon – Sistem pravila i propisa koji obezbeđuje bazu da bi društvo funkcionisalo harmonično i efikasno.
[Eng: **Law**; Alb: **Ligji**]

Zakonik – Skup zakona, pravila ili uredba koji su organizovani na osnovu materije predmeta.
[Eng: **Code**; Alb: **Kodi**]

Zakonodavna vlast – Ovlašćenje da se prave, dopunjuju i usvajaju zakoni.
[Eng: **Legislative power**; Alb: **Pushteti Legjislativ**]

Zakonodavno telo – vidi pod Skupština.

Zakonodavstvo - Proces pravljenja i donošenja zakona; zakoni doneti od strane zakonodavnog tela.
[Eng: **Legislation**; Alb: **Legjislacioni**]

Zapisnici sa sastanaka – Formalne štampane ili elektronske beleške o radu koji se dešava za vreme sastanka zakonodavnog, stalnog, specijalnog ili zajedničkog odbora.
[Eng: **Minutes**; Alb: **Procesverbal**]

Zatvorena lista – Vrsta glasanja u kojem glasači mogu glasati samo za politički entitet i njenu listu kandidata. Glasači ne mogu izraziti svoje preferencije za bilo kog kandidata iz liste entiteta.
[Eng: **Closed list**; Alb: **Listë e mbyllur**]